Kadernota Integraal Accommodatiebeleid 2012 - 2020
Gemeente Rijswijk

Kadernota Integraal Accommodatiebeleid 2012 - 2020

Gemeente Rijswijk

Datum
8 augustus 2011

Kenmerk
R11-121.1111

Door
Anja Andres

Op aanvraag van
Gemeente Rijswijk

Inhoudsopgave

Samenvatting			4
Inleiding		Hoofdstuk 1	10
1.1	Aanleiding		10
1.2	Scope op maatschappelijk vastgoed en accommodatiebeleid		10
1.3	Gevolgd proces		10
1.4	Leeswijzer		11
Bestaande situatie maatschappelijk vastgoed Rijswijk		Hoofdstuk 2	12
2.1	Inleiding		12
2.2	Inventarisatie- en analyseresultaten		12
Beleidskaders maatschappelijk vastgoed		Hoofdstuk 3	30
3.1	Doelstelling accommodatiebeleid		30
3.2	Generieke visie op maatschappelijk vastgoed		30
3.3	Gemeentelijke regie op maatschappelijk vastgoed		31
3.4	Vastgoedexploitatie en functie-exploitatie worden gescheiden		31
3.4	Beleidsuitgangspunten maatschappelijke accommodaties		32
Confrontatie bestaande situatie versus nieuwe beleids-kaders maatschappelijk vastgoed		Hoofdstuk 4	35
4.1	Confrontatie cluster onderwijs		35
4.2	Confrontatie cluster sport		38
4.3	Confrontatie welzijn		40
4.4	Confrontatie kunst/cultuur		43
4.5	Confrontatie zorg		43
Actiepunten en uitvoeringsplannen		Hoofdstuk 5	45
5.1	Inleiding		45
5.2	Actiepunten en uitvoeringsplan cluster Onderwijs		45
5.3	Actiepunten en uitvoeringsplan cluster Sport		47
5.4	Actiepunten en uitvoeringsplan cluster Welzijn		48
5.5	Actiepunten en uitvoeringsplan cluster Kunst & Cultuur		50
5.6	Actiepunten en uitvoeringsplan cluster Zorg		51
5.7	Actiepunt en uitvoeringsplan gecentraliseerde vastgoedorganisatie		51
Spreidingsoverzicht basisscholen		Bijlage I	52
Spreidingsoverzicht voortgezet onderwijs		Bijlage II	53
Spreidingsoverzicht kindercentra		Bijlage III	54
Spreidingsoverzicht sportaccommodaties		Bijlage IV	55
Spreidingsoverzicht kunst- en cultuuraccommodaties		Bijlage V	56
Spreidingsoverzicht welzijnsaccommodaties		Bijlage VI	57

Samenvatting

1 Aanleiding

Voorliggende kadernota geeft uitwerking aan integraal accommodatiebeleid voor maatschappelijk vastgoed. Onder maatschappelijk vastgoed zijn in deze nota alle accommodaties begrepen die een maatschappelijke functie vervullen, in gemeentelijk bezit zijn en een functie vervullen binnen de (beleids)clusters onderwijs, welzijn, kunst&cultuur, sport en zorg. Deze kadernota gaat uitsluitend in op nieuw beleid t.a.v. het maatschappelijk vastgoed van de gemeente en is gebaseerd op het bestaande inhoudelijke beleid op het gebied van onderwijs, sport, kunst/cultuur, zorg en welzijn.".

2 Gevolgd proces

Deze kadernota is het resultaat van een samenwerking tussen alle betrokken (beleids)ambtenaren, inbreng en regie door de verantwoordelijke wethouders, het college van B&W, de Raad en verkregen reacties uit "het veld". Laatstgenoemde reacties zijn verzameld in een tweetal maatschappelijke consultaties met direct betrokken partners uit de verschillende beleidsvelden.

3 Doelstelling integraal accommodatiebeleid

Beleidsdoelstellingen op het gebied van onderwijs, sport, kunst/cultuur, zorg en welzijn vertonen steeds meer samenhang. Gemeentelijke maatschappelijke accommodaties zijn een instrument om beleidsdoelstellingen te realiseren. De keuze voor het ontwikkelen van integraal accommodatiebeleid is tweeledig:

a. bundeling van functies en activiteiten in accommodaties leidt tot verbetering en versterking van zowel het maatschappelijk als het financieel rendement;
b. de instandhouding van het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed in de huidige omvang (aantal accommodaties) vergt meer investeringen dan er structureel aan financiële middelen beschikbaar is. Integraal accommodatiebeleid moet bijdragen aan het opheffen van deze discrepantie.

4 Uitgangspunten

De kadernota is uitgewerkt op basis van enkele principiële bestuurlijke uitgangspunten:

1. de keuze voor integraal accommodatiebeleid is gemaakt omdat bundeling van functies en activiteiten leidt tot versterking van maatschappelijk rendement en verbeterde mogelijkheden tot kostenbeheersing;
2. gemeentelijke accommodaties vormen geen doel op zich. Het zijn instrumenten om beleidsdoelstellingen op het gebied van onderwijs, welzijn, kunst&cultuur, sport en zorg te realiseren;
3. de bestaande rijke schakering (type accommodaties en functies daarvan) wordt gehandhaafd maar de omvang van het aanbod wordt zo mogelijk teruggebracht. Dit omdat de gemeente onvoldoende financiële middelen beschikbaar heeft om het bestaande aantal maatschappelijke accommodaties op voldoende niveau in stand te houden;
4. maatschappelijke accommodaties blijven voor de inwoners van Rijswijk goed bereikbaar en laagdrempelig toegankelijk;

5. waar nodig of wenselijk wordt uitgegaan van accommodaties “dicht bij huis” (op wijkniveau zoals basisscholen en welzijnsaccommodaties) waar mogelijk of noodzakelijk wordt uitgegaan van stedelijke situering (zoals voor functies als het zwembad of de schouwburg).

5 Gemeentelijke regie

Door de gemeente gerealiseerd maatschappelijk vastgoed heeft een belangrijke beleidsinstrumentele waarde maar vertegenwoordigt ook een hoge financiële waarde. De laatste waarde komt voort uit de stichtingskosten, maar ook uit de structurele gelden die gepaard gaan met de exploitatie en het onderhoud van maatschappelijke accommodaties. Naast hiervoor genoemde centrale uitgangspunten kiest Rijswijk

- ter voorkoming van kapitaalvernietiging door verkeerd gebruik van of onderhoud aan maatschappelijke accommodaties, en
- ter verbetering van de effectiviteit en efficiency binnen de gemeentelijke vastgoedportefeuille,

er voor dat het eigendom van opstallen, velden en gronden met een maatschappelijke functie c.q. bestemming die door de gemeente zijn gerealiseerd in principe bij de gemeente blijft.

Op basis van de twee genoemde argumenten wordt daarnaast een **scheiding aangebracht tussen de vastgoedexploitatie en de functie-exploitatie**. De vastgoedexploitatie is in volledigheid een gemeentelijke verantwoordelijkheid, of deze nu in de eigen organisatie of elders wordt ondergebracht. Deze scheiding heeft tot doel:

- maatschappelijke partners te vrijwaren van de zorg en verantwoordelijkheid voor beheer en onderhoud. Hierdoor kunnen zij zich focussen op hun kernactiviteiten;
- financiële voordelen te boeken door het centraliseren van de vastgoedexploitatie op één punt (de gemeente zelf of een derde in opdracht van de gemeente);
- maximale gemeentelijke regie uit te kunnen oefenen op een verantwoorde en professionele instandhouding van maatschappelijke accommodaties en daarmee het voorkomen van kapitaalvernietiging.

6 Generieke kaders integraal accommodatiebeleid

In aanvulling op voorgaande doelstellingen en uitgangspunten is daarnaast een aantal generieke beleidskaders ontwikkeld voor het Rijswijkse integraal accommodatiebeleid.

Multifunctioneel waar mogelijk

In situaties van nieuwbouw worden alleen nog multifunctionele accommodaties gerealiseerd. Hierdoor vindt intensivering van grond- en ruimtegebruik plaats en worden investeringen meer duurzaam omdat de accommodaties c.q. ruimten daarbinnen makkelijker zijn her te bestemmen. Het maatschappelijk rendement wordt verhoogd omdat meer functies/activiteiten vanaf één locatie/accommodatie aangeboden kunnen worden. In bestaande accommodaties waar monofunctioneel gebruik plaatsvindt maar een goede bezetting wordt gerealiseerd blijft de situatie ongewijzigd.

Intensivering van medegebruik
Daar waar er sprake is van (al dan niet bestaande) monofunctionele accommodaties – bijvoorbeeld de Rijswijkse Schouwburg –wordt gemeentelijk gestuurd op het intensiveren van medegebruik. Uitgangspunt is dat in alle maatschappelijke accommodaties een zo hoog mogelijke bezettingsgraad wordt nagestreefd.

Functionele clustering op wijkniveau
Naast multifunctionele accommodaties zet de gemeente nadrukkelijk in op het clusteren van functies, vooral op wijkniveau. Combinaties van onderwijs, welzijn, peuterspeelzaalwerk, kinderopvang, sport en zorgfuncties kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het bevorderen van leefbaarheid en sociale samenhang in Rijswijkse wijken.

Functionele clustering op stedelijk niveau
Niet alle functies c.q. accommodaties zijn geschikt om in de wijken te situeren. Accommodaties als bijvoorbeeld het zwembad De Schilp en de schouwburg hebben een stedelijke functie en moeten vanuit stedelijke optiek goed bereikbaar zijn voor de inwoners. Ook dit type voorzieningen kan echter geclusterd worden, bijvoorbeeld met andere stedelijke voorzieningen en/of functies.

Aanpasbare en flexibele maatschappelijke accommodaties
De snelle ontwikkelingen in onze maatschappij leiden tot snelle verandering in de behoeften van burgers en daarop te ontwikkelen nieuw beleid. Omdat maatschappelijke accommodaties instrumenten vormen voor het realiseren van beleidsdoelstellingen, is het belangrijk dat deze voorzieningen flexibel en schaalbaar zijn, zodat herbestemming van ruimten en alternatief gebruik eenvoudig kan worden ingepast.

Duurzaam bouwen
Het gemeentelijk plan van aanpak Duurzaam Bouwen (2006) is onverkort van toepassing op het integraal accommodatiebeleid. Deze duurzaamheidvisie vertaalt zich in zowel de inrichting van de woonomgeving, woningbouw, utiliteitsbouw, renovatie, beheer als sloop.

Harmonisatie van tarieven
Maatschappelijk gebruik van gemeentelijke maatschappelijke accommodaties staat voorop. Dit vraagt prioriteit bij de uitgifte in verhuur maar vraagt ook om gelijke c.q. geharmoniseerde tarieven. Het ontwikkelen van een kostprijs georiënteerd tariefsysteem is hiervoor het uitgangspunt.

7 Aanvullende kaders voor het integraal accommodatiebeleid

Voor alle beleidsclusters is een inventarisatie verricht en een analyse gemaakt ten aanzien van het bestaande aanbod aan maatschappelijke accommodaties, het gebruik daarvan en de wijze waarop het gebruik plaatsvindt. Vervolgens zijn de analyseresultaten getoetst aan de hiervoor gepresenteerde uitgangspunten, gemeentelijke regie-instrumenten en generieke kaders voor het integraal accommodatiebeleid. Dit heeft geleid tot een aantal aanvullende kaders dat per sector wordt gepresenteerd.

Cluster onderwijs - basisonderwijs

Beleidsinhoudelijk heeft Rijswijk de keuze gemaakt om voor het basisonderwijs brede scholen te realiseren, bij voorkeur in elke wijk van de gemeente. Dit kan om fysieke brede scholen gaan, maar ook om netwerk brede scholen. In situaties van fysieke brede scholen – waarvan het concept zich richt op verrijking – wordt in het kader van multifunctionele accommodaties, clustering van functies op wijkniveau, het bevorderen van leefbaarheid en sociale samenhang nadrukkelijk gekozen voor de fysieke brede schoolaccommodatie als “hart van de wijk”.

Het gebouw, waarin het basisonderwijs de hoofdgebruiker is, zal als gevolg daarvan enkele, misschien zelfs vele, andere gebruikers kennen en ook een belangrijke rol vervullen als ontmoetingsplaats voor de wijk. De diversiteit van het gebruik en de verantwoordelijkheden die daaruit voortkomen is aanleiding om er voor te kiezen nieuw te bouwen fysieke brede scholen in volledig eigendom van de gemeente te houden. In de toekomst wordt – natuurlijk in overleg met betrokken schoolbesturen – (ook) het juridische eigendom niet meer aan de school overgedragen.

Nieuw te realiseren fysieke brede basisscholen blijven zowel juridisch als economisch in eigendom van de gemeente, uitgaande van overeenstemming hierover met betrokken schoolbesturen.

De gemeente neemt in situaties van nieuwbouw de regie op het ontwikkelings- en realisatieproces ter hand vanuit zowel haar financiële als haar inhoudelijke verantwoordelijkheid. Samen met schoolbestuur en overige partners wordt een programma van eisen ontwikkeld en gemeentelijk wordt bepaald op welke manier de uitvoering/realisatie gestalte krijgt.

De gemeente treedt op als bouwheer bij nieuw te realiseren fysieke brede scholen.

De functie-exploitatie is de verantwoordelijkheid van de verschillende partners in de fysieke brede school. Zij stellen samen onder gemeentelijke regie een beheer- en exploitatieplan op. Dit is een eerste stap voor inhoudelijke samenwerking van de verschillende partners.

Onder initiële gemeentelijke regie stellen de brede schoolpartners samen een beheer- en exploitatieplan op.

Cluster sport
Voor het cluster sport zijn op basis van de inventarisatie en analyse de onderstaande conclusies getrokken en naar aanleiding daarvan is een aanvullend beleidskader ontworpen.

In de andere clusters wordt er door de gemeente voor wat betreft de functie-exploitatie samengewerkt met partners uit het maatschappelijk middenveld. Dit geldt voor onderwijs (schoolbesturen), welzijn (onder andere Stichting Welzijn Rijswijk, Stichting Rijswijkse Kinderopvang) en cultuur (Stichting Schouwburg Rijswijk en Stichting Trias).
Sport vormt hier een belangrijke uitzondering op. De functie-exploitatie (het beheer, de openstelling, uitgifte in verhuur en uitvoering van activiteiten) is in handen van de gemeente en wordt door gemeentelijk personeel uitgevoerd.
Omdat de gemeente de bedrijfsvoering (de functie-exploitatie) wil scheiden van de verantwoordelijkheid voor eigendom wordt voor de sportsector als aanvullend beleidskader gesteld:
(het onderzoeken van de wenselijkheid om ook) voor de sportsector een scheiding aan te brengen tussen vastgoedexploitatie en functie-exploitatie.

Cluster Welzijn
De confrontatie van de analyseresultaten voor de cluster Welzijn met de generieke beleidskaders voor integraal accommodatiebeleid heeft aangetoond dat:

- een groot deel van de gemeentelijke welzijnsaccommodaties die in beheer zijn bij Welzijn Rijswijk een hoog leegstandspercentage kent;
- binnen de gemeentelijke welzijnsaccommodaties ruimten monofunctioneel worden benut (in de zin van structureel “bezet” maar slechts enkele momenten per week “in gebruik”);
- een deel van de ruimten in gemeentelijke welzijnsaccommodaties in verhuur zijn bij commerciële marktpartijen die geen welzijnsactiviteiten aanbieden;
- er nog geen volledige scheiding bestaat tussen de vastgoedexploitatie en de functie-exploitatie;
- de tarieven niet zijn geharmoniseerd.

Dit leidt tot de volgende aanvullende beleidskaders:

Gemeentelijke maatschappelijke accommodaties zijn bestemd voor maatschappelijk gebruik en maatschappelijke activiteiten. Commercieel gebruik wordt uitsluitend toegestaan als er geen sprake is van verdringing van maatschappelijk gebruik. Commercieel gebruik wordt uitsluitend toegestaan op basis van incidentele in gebruik geving en op basis van commerciële tarieven.

Bewoners- en andere maatschappelijke organisaties die in Rijswijk zijn gevestigd of door de gemeente Rijswijk worden gesubsidieerd horen tot de primaire gebruikersgroep voor gemeentelijke maatschappelijke accommodaties en hebben de hoogste prioriteit bij uitgifte in verhuur.

Het beschikbaar stellen van ruimten vindt plaats voor de dagen en de uren waarop bewoners- en andere maatschappelijke organisaties de ruimte daadwerkelijk gebruiken, zodat deze daarnaast ook voor andere welzijnsactiviteiten kunnen worden ingezet.

De vastgoedexploitatie en de functie-exploitatie van gemeentelijke welzijnsaccommodaties wordt (deels op termijn) gescheiden. Welzijn Rijswijk kan zich als gevolg hiervan volledig op haar kernactiviteiten concentreren en is niet langer belast met beheer van accommodaties.

Verder is uit de confrontatie voor de cluster Welzijn gebleken dat er geen (goede) formele afspraken bestaan tussen de gemeente en buurt/wijk/speeltuinverenigingen over de functie-exploitatie van gemeentelijke speeltuinen. Er liggen geen formele afspraken of documenten vast waarin bevoegdheden en verantwoordelijkheden (bijvoorbeeld ten aanzien van recht van opstal of onderhoud) tussen de gemeente en deze partners zijn geregeld.

Het voorgaande leidt tot het volgende aanvullende beleidskader:

In het kader van een professioneel vormgegeven vastgoedexploitatie legt de gemeente afspraken met betrekking tot gebruik, onderhoud, verantwoordelijkheden en bevoegdheden te allen tijde vast in daarvoor ontwikkelde overeenkomsten, ook als de samenwerking een maatschappelijke of vrijwilligersorganisatie betreft.

Bij een professionele vastgoedexploitatie hoort een kostprijsgeoriënteerde tariefstructuur waardoor eenduidige en rechtvaardige afspraken over huurbedragen kunnen worden gemaakt.

Cluster Kunst & Cultuur
Vergt geen aanvullend beleidskader (zie paragraaf 4.4).

Cluster Zorg
Vergt geen aanvullend beleidskader (zie paragraaf 4.5).

In hoofdstuk 5 worden de actiepunten en uitvoeringsplannen beschreven.

1.1 Aanleiding

De gemeente Rijswijk heeft accommodatiebeleid ontwikkeld voor haar maatschappelijk vastgoed. Onder maatschappelijk vastgoed wordt verstaan accommodaties die een maatschappelijke functie vervullen en bij de gemeente in eigendom zijn. Het ontwikkelde beleid kenmerkt zich door een integrale aanpak en betreft alle gemeentelijke accommodaties binnen de sectoren onderwijs, welzijn, kunst/cultuur, sport en zorg. Er zijn geen nieuwe inhoudelijke beleidsdoelen voorgesteld.

1.2 Scope op maatschappelijk vastgoed en accommodatiebeleid

De maatschappelijke accommodaties dragen in belangrijke mate bij aan de leefbaarheid binnen de gemeente en het welzijn van de inwoners. Momenteel is er sprake van een hoog niveau van maatschappelijke accommodaties, het aanbod is divers en volledig. Centraal uitgangspunt voor deze kadernota is het behoud van de bestaande rijke schakering van het aanbod (waaronder scholen, welzijnsvoorzieningen, buitensportparken, binnensportvoorzieningen, schouwburg, bibliotheek, ateliers, speeltuinen enzovoorts) en het borgen van laagdrempelige toegankelijkheid voor de inwoners van Rijswijk een blijvend streven. Dit uitgangspunt staat overigens los van de omvang van maatschappelijke accommodaties (het aantal).
Overig gemeentelijk vastgoed (kantoren, woningen en/of bedrijfsruimten, winkels) dienen andere gemeentelijke doelen of vormen eigendommen vanuit strategisch grondbeleid. Dit gemeentelijk vastgoed maakt geen onderdeel uit van deze kadernota. Waar relevant wordt wel de verbinding gelegd met overig maatschappelijk vastgoed als dit een bijdrage levert aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente.

1.3 Gevolgd proces

De kadernota integraal accommodatiebeleid is het resultaat van een samenwerking tussen alle betrokken (beleids)ambtenaren, inbreng en regie van de verantwoordelijke wethouders, het college van B&W, de raad en verkregen reacties uit “het veld”. Laatstgenoemde reacties zijn verzameld in een tweetal maatschappelijke consultaties met direct betrokken partners uit de eerder genoemde beleidsvelden.

Deze consultaties hebben tot doel gehad partners van de gemeente Rijswijk op het gebied van welzijn, onderwijs, kunst, cultuur, zorg en sport de gelegenheid te geven tot inspraak.
Ter voorbereiding op de maatschappelijke consultaties zijn alle partners per brief uitgenodigd tot deelname. In deze brief is ook aangegeven op welke manier geïnteresseerden kennis konden nemen van de concept Kadernota, die hiervoor volledig op de website van de gemeente is gepubliceerd. De eerste maatschappelijke consultatie heeft plaatsgevonden op 26 mei 2011 en de laatste maatschappelijke consultatie op 21 juni 2011.
In totaliteit hebben 29 organisaties deelgenomen aan de maatschappelijke consultaties, vertegenwoordigd door 57 personen.

Op beide bijeenkomsten:

- waren de ambtelijk opdrachtgever en voor het merendeel de (senior) beleidsmedewerkers van de beleidsvelden welzijn, kunst & cultuur, zorg, onderwijs en sport aanwezig;
- is als basis voor de discussie van de avond een presentatie gegeven van de hoofdlijnen uit de Kadernota;
- is enerzijds een discussieleidraad gehanteerd en anderzijds volop ruimte gegeven voor eigen inbreng van de deelnemers.

De in de bijlagen opgenomen inspraaknotitie doet verslag van:

- de gekregen feedback op en input voor de Kadernota door de verschillende deelnemers en gekregen schriftelijke reacties, en
- de ambtelijke reactie op deze feedback/input en de wijze waarop hiermee is omgegaan.

Een inventarisatie en analyse van het bestaande aanbod aan maatschappelijk vastgoed, het gebruik, de gebruikers en maatschappelijke trends en ontwikkelingen, vormt de basis voor het integraal accommodatiebeleid.
De kadernota omvat zowel lopende projecten als in het jaar 2011 en verder op te stellen uitwerkingsplannen. Deze uitwerkingsplannen zullen vervolgens in de jaren 2012 en verder worden uitgevoerd.

1.4 Leeswijzer

Om inzicht te bieden in de bestaande situatie rondom de gemeentelijke maatschappelijke accommodaties worden in hoofdstuk 2 allereerst de resultaten van de inventarisatie en analyse gepresenteerd.
In hoofdstuk 3 komt de visie aan de orde die de gemeente Rijswijk heeft ten aanzien van haar verantwoordelijkheid en rol binnen maatschappelijk vastgoed. Deze visie is nader uitgewerkt in zowel een algemeen beleidskader als in beleidskaders voor de verschillende beleidsterreinen, maatschappelijke accommodaties en uitgangspunten voor de organisatie.
Het vierde hoofdstuk geeft inzicht in de consequenties van het nieuwe accommodatiebeleid door de visie en beleidskaders uit hoofdstuk 3 te confronteren met de bestaande situatie.
Afsluitend staan in hoofdstuk 5 de actiepunten opgenomen die de basis vormen voor de uitwerkingplannen die in 2011 en verder worden opgesteld en in uitvoering worden (en deels zijn) genomen.

2.1 Inleiding

De gemeentelijke zorg voor het realiseren en in stand houden van maatschappelijke accommodaties komt voort uit wettelijke verplichtingen (zoals ten aanzien van primair en voortgezet onderwijs) en uit gemeentelijk beleid. Gemeentelijk maatschappelijk vastgoed bestaat uit accommodaties en gronden die een functie vervullen voor de sectoren onderwijs, welzijn, kunst/cultuur, sport en zorg. Voorbeelden hiervan zijn basisscholen, scholen voor het speciaal en voortgezet onderwijs, peuterspeelzalen, speeltuinen, de schouwburg, de bibliotheek, sportvelden c.q. – parken, binnensportaccommodaties, het zwembad, culturele centra, welzijnscentra en buurthuizen. Een belangrijk deel van de bestaande maatschappelijke accommodaties bestaat al jarenlang. Dit bestaande aanbod is tot stand gekomen vanuit het toenmalige beleid, de toenmalige behoefte en bevolkingssamenstelling en de situering van de gemeente Rijswijk in de regio.

Voordat integraal accommodatiebeleid kan worden vormgegeven is het belangrijk om helder inzicht te hebben in de bestaande situatie per betrokken beleidscluster. Voor alle clusters (onderwijs, sport, kunst&cultuur, welzijn en zorg) is het bestaande accommodatieaanbod geïnventariseerd, bezien op gebruik, bezetting en beheer, situering en spreiding over de gemeente. Daarnaast is per cluster in beeld gebracht welk beleid en welke beleidsontwikkelingen zich aftekenen die van invloed zijn op de maatschappelijke accommodaties.

2.2 Inventarisatie- en analyseresultaten

2.2.1 Cluster onderwijs

Basisonderwijs

- De aanbodsituatie

Net als alle andere Nederlandse gemeenten heeft Rijswijk de verplichting het basisonderwijs te faciliteren, te accommoderen en te onderhouden. Anno 2011 beschikt Rijswijk over 12 basisscholen, gehuisvest in 14 gebouwen, die zodanig in de gemeente zijn gelegen dat nagenoeg elke wijk de beschikking heeft over een “eigen” basisschool (zie het spreidingsoverzicht, bijlage I). Daarnaast beschikt Rijswijk over 3 scholen voor speciaal basisonderwijs en een school voor speciaal onderwijs. Zeven van deze scholen beschikken over een eigen gymnastieklokaal. De andere scholen maken voor het bewegingsonderwijs gebruik van nabijgelegen gymzalen van andere onderwijsinstellingen, gymzalen van de gemeente of de gemeentelijke sporthallen. Van de beschikbare gymnastieklokalen voldoen er vier niet aan de norm voor nieuwbouw. Door het sterk wijkgebonden karakter van de Rijswijkse basisscholen wordt er beperkte concurrentie uit de regio ervaren en de leerlingenpopulatie kenmerkt zich grotendeels door Rijswijkse afkomst. Uitzondering hierop vormen De Mariaschool en Het Zonnelicht (dislocatie van de J.H. Snijdersschool) die door hun ligging aan de rand van Rijswijk overwegend leerlingen aantrekken uit de aangrenzende Haagse wijken. De gereformeerde basisschool De Akker en De Voorde voor speciaal onderwijs vervullen een regionale functie.

In totaliteit heeft het basisonderwijs de beschikking over 189 permanente en 12 semi permanente lokalen. Binnen de permanente lokalen staan er 23 lokalen leeg voor wat betreft de onderwijsfunctie. Feitelijk is een belangrijk deel (7 à 8 lokalen) van de leegstaande permanente lokalen in gebruik bij peuterspeelzalen en vindt er buitenschoolse opvang in plaats. Van de 12 semi permanente lokalen zijn er 10 in gebruik voor onderwijsdoeleinden.

- Eigendom, onderhoud en nieuwbouwontwikkelingen

Alle basisscholen zijn in juridisch eigendom bij de betreffende schoolbesturen, uitgezonderd de vier noodlokalen bij 't Prisma (eigendom gemeente) en het gebouw waar de Wethouder Brederodeschool, locatie Leonardo in is gehuisvest (eigendom Rijswijk wonen). Het economisch eigendom ligt bij de gemeente. Ook daar waar er sprake is van gymnastieklokalen bij de basisscholen zijn deze in eigendom bij de betreffende school. Uitzondering hierop vormen de gymnastieklokalen aan de Beetslaan en de Dr. Poelslaan die in eigendom zijn van de gemeente.

Het merendeel van de gebouwen van de Rijswijkse basisscholen is ouder dan 30 jaar en gebouwd met de materialen en bouwkundige inzichten uit die tijd. Ondanks het feit dat er in de afgelopen jaren veel geïnvesteerd is in het onderwijs, leveren de oudere gebouwen problemen op die leiden tot hoge exploitatiekosten.
Op basis van de Rijksregeling verbetering binnenklimaat huisvesting primair onderwijs zijn de schoolbesturen in de gelegenheid gesteld om een aantal gewenste verbeteringen op het gebied van het binnenklimaat en energiebesparing uit te voeren. De regeling loopt nog tot september 2011. Dit zal leiden tot een aanzienlijke verbetering van het binnenklimaat in een aantal scholen.

De schoolgebouwen die zowel onderhoudstechnisch als functioneel in slechte staat zijn worden binnen nu en 5 jaar vervangen door nieuwbouw. Dit betreft achtereenvolgens basisschool De Melodie, basisschool de Piramide en de drie basisscholen in de zogenaamde scholendriehoek (Godfried Bomansschool, Daltonschool 't Prisma en de J.H. Snijderschool). In 2008 is bij de Petrusschool een fysieke aanpassing doorgevoerd om ook de kleuters in het hoofdgebouw te kunnen huisvesten. Het oude kleutergebouw is geschikt gemaakt voor buitenschoolse opvang.

De scholen moeten jaarlijks voor 1 februari de aanvragen indienen voor het huisvestingsprogramma. Deze aanvragen worden ingediend op basis van een scoringslijst die ook door de Rijksgebouwendienst wordt gebruikt. De ingediende aanvragen worden mede getoetst aan de meerjarenonderhoudsplanning. Deze planning dateert uit 2006/2007 en is niet meer actueel. Voor de gebouwen van de Elsenburgschool en de Prins Mauritsschool is geen meerjarenonderhoudsplanning opgesteld. Als de meerjarenonderhoudsplanning niet wordt geactualiseerd zullen de ingediende aanvragen en de meerjarenonderhoudsplanning de komende jaren steeds meer van elkaar afwijken.

- **Beleidsinhoudelijke ontwikkelingen**

Rijswijk heeft als beleidsvoornemen dat in elke wijk van de gemeente een brede school gesitueerd wordt. Elke brede school dient minimaal een peuterspeelzaal en buitenschoolse opvang te omvatten. De nieuwbouw bij De Melodie, De Piramide en de scholendriehoek is ook op brede schoolontwikkeling gericht. Overigens kan een Rijswijkse brede school zowel in fysieke vorm (accommodatie) als in netwerk-vorm (samenwerking tussen functies en voorzieningen die in de directe nabijheid van de school zijn gesitueerd) gestalte krijgen.

- **Analyse bestaande situatie basisonderwijs**

Uit de leerlingenprognose basisscholen (exclusief Rijswijk Zuid) blijkt dat er voor het totaal aantal leerlingen tussen 2011 en 2020 een lichte stijging wordt verwacht (4%). Uit de leerlingenprognose voor het speciaal basisonderwijs is er vanaf 2011 richting 2020 sprake van een lichte daling (1%). De Voorde blijft stabiel in leerlingenaantal.
Een ontwikkeling waar in dit kader wel rekening mee moet worden gehouden is de invoering van de Wet Passend Onderwijs. Deze wet in oprichting houdt in dat reguliere basisscholen meer leerlingen uit het speciaal onderwijs, de zogenaamde Regionale Expertise Centra (REC-scholen) “binnenhouden”. Daar hoort de verplichting bij dat een schoolbestuur een leerling passend onderwijs moet aanbieden binnen het samenwerkingsverband dat met andere schoolbesturen wordt gevormd. Een regionale projectgroep Passend Onderwijs, waarin ook Rijswijk zitting heeft, beziet momenteel de inhoudelijke gevolgen van deze wet voor de scholen. Een volgende fase richt zich op de (her)verdeling van onderwijsvoorzieningen in de regio, wat mogelijk ook gevolgen heeft voor de onderwijsvoorzieningen in Rijswijk. Op basis van de huidige inzichten en huidige wetteksten, wordt ingeschat dat met de daling van het aantal leerlingen in het speciaal onderwijs, het aantal leerlingen in het speciaal basisonderwijs weer zal toenemen. Afgezet tegen eerder genoemde daling in het speciaal basisonderwijs is de verwachting dat deze daling niet zo groot zal zijn als nu wordt geprognosticeerd. Samenvattend kan wel geconcludeerd worden dat het bestaande en in ontwikkeling zijnde aanbod aan basisscholen c.q., leslokalen tot en met het jaar 2020 toereikend is.

Voor Rijswijk Zuid is er sprake van een – gezien de ontwikkeling van deze wijk – logische stijging van het aantal basisschool leerlingen. Gepland staat de nieuwbouw van een tweetal brede schoollocaties. Omdat op dit moment nog niet duidelijk is hoeveel woningen er precies gebouwd worden, is er voor de leerlingenprognoses een minimum- en een maximumvariant opgesteld. In de minimumvariant zijn er in de stabiele fase 26 lokalen nodig met een piek van 47 lokalen. In de maximumvariant zijn er in de stabiele fase 38 lokalen noodzakelijk met een piek van 62 lokalen.

Omdat de huidige meerjaren onderhoudsplanningen van de schoolgebouwen achterhaald zijn, is het noodzakelijk dat er voor alle gebouwen een nieuwe meerjaren onderhoudsplanning wordt opgesteld, die tweejaarlijks wordt bijgesteld. Deze meerjaren onderhoudsplannen worden gebruikt als basis voor toetsing van de aanvragen van de schoolbesturen. Daarnaast kunnen de planningen de basis vormen voor nieuwe afspraken met de schoolbesturen om de aanvraagprocedure voor het huisvestingsprogramma te vereenvoudigen en hierdoor de administratieve rompslomp, zowel voor de besturen als voor de gemeente te verminderen. Uitgangspunt hierbij is dat er niet wordt doorgedecentraliseerd, maar onderzocht wordt of een tussenvorm mogelijk is tussen toepassing van de verordening en structurele meerjarige doordecentralisatie. Hierbij zullen door middel van een af te sluiten convenant met de schoolbesturen afspraken gemaakt worden voor een periode van meerdere jaren.

Voortgezet onderwijs

- De aanbodsituatie

Het voortgezet onderwijs heeft geen wijk- of stedelijk gebonden functie, maar is goed vertegenwoordigd in Rijswijk. Binnen de gemeentegrenzen wordt voortgezet onderwijs aangeboden voor zowel praktijkonderwijs, vmbo, havo, atheneum als gymnasium. In totaliteit is een drietal instellingen voor voortgezet onderwijs in Rijswijk actief dat samen een zestal schoollocaties vertegenwoordigt. Zoals uit het spreidingsoverzicht (bijlage II) blijkt is het merendeel van de scholen voor voortgezet onderwijs gelegen in het westen en midden van de gemeente. Alle schoollocaties voor het voortgezet onderwijs beschikken over eigen gymnastieklokalen.

In het voortgezet onderwijs wordt de beschikbare capaciteit uitgedrukt in m^2's. Exclusief gymnastieklokalen is de verdeling van deze capaciteit als volgt:

- Atlas Onderwijsgroep 12.951 m^2
- Stanislascollege 20.141 m^2
- Gereformeerde Scholengemeenschap Randstad 1.541 m^2

Van het totaal aantal beschikbare m^2's heeft het Stanislascollege momenteel slechts circa 25% in gebruik.

Voor wat betreft het aanbod aan mogelijkheden voor voortgezet onderwijs hecht de gemeente aan een divers aanbod en koestert zij dit, maar is zij zich daarnaast bewust van de complementaire functie in een regio met aan elkaar grenzende gemeenten. De verschillende instellingen voor voortgezet onderwijs ervaren concurrentie uit de regio doordat leerlingen en ouders bereid zijn te reizen voor de school die het beste aansluit op hun behoeften.

- Eigendom, onderhoud en nieuwbouwontwikkelingen

Ook de scholen voor voortgezet onderwijs zijn in juridisch eigendom bij de betreffende onderwijsbesturen en het economisch eigendom is voorbehouden aan de gemeente.
De wettelijke verplichtingen van de gemeente met betrekking tot het voortgezet onderwijs bestaan uit de verantwoordelijkheid c.q. zorg voor te realiseren nieuwbouw en uitbreiding. In tegenstelling tot het basisonderwijs zijn de besturen van scholen voor het voortgezet onderwijs met ingang van 1 januari 2005 zelf verantwoordelijk geworden voor zowel het dagelijks- als het groot onderhoud.

Al geruime tijd wordt gesproken tussen gemeente en de Stichting Lucas Onderwijs om tot een alternatief convenant voor herhuisvesting te komen. In hoofdstuk 4 van deze Kadernota wordt daar nader op ingegaan.

- Analyse bestaande situatie voortgezet onderwijs

Uit de leerlingenprognose voor het voortgezet onderwijs blijkt tot en met het jaar 2020 op basis van demografische gegevens een toename van het aantal leerlingen verwacht te worden. Deze groei zal zich voordoen bij de Atlas Onderwijsgroep (21%), het Randstadcollege (7%) en het Stanislascollege (2%).

Geconcludeerd wordt dat het huidige aanbod aan scholen voor voortgezet onderwijs als ruim voldoende mag worden aangemerkt, zeker wanneer dit wordt gerelateerd aan het huidige onderwijsgebruik van de m^2's van het Stanislascollege en de leerlingenprognoses tot en met 2025. Als tot succesvolle herhuisvesting van het Stanislascollege kan worden gekomen, dan is er sprake van minder onbenutte onderwijsruimte. Op termijn dient rekening gehouden te worden met een nieuwe huisvestingsvraag gezien de mogelijke groei van de Atlas Onderwijsgroep. Dit zal mede afhankelijk zijn van de aantrekkingskracht van de beroepskolom (vergaande samenwerkingsvorm tussen VMBO en MBO) die de Atlas Onderwijsgroep voornemens is te realiseren.

Peuterspeelzalen, buitenschoolse opvang en kinderdagverblijven

- De aanbodsituatie

Binnen Rijswijk bestaat een ruim aanbod aan peuterspeelzalen. In totaliteit wordt op 12 verschillende locaties in de gemeente peuterspeelzaalwerk aangeboden (zie het spreidingsoverzicht, bijlage III). Het merendeel van de peuterspeelzalen wordt redelijk goed benut. Van het totaalaantal peuterspeelzalen zijn er vijf gesitueerd binnen een (brede) school. Voor de overige peuterspeelzalen wordt door betreffende ondernemer een gebouw c.q. ruimte van de gemeente of een derde gehuurd.

Het streven is om in elke wijk/brede schoolverband in ieder geval één peuterspeelzaal (met één groep voor 16 peuters) met voorschoolse educatie te realiseren. Het daadwerkelijke aanbod in een wijk/brede schoolverband is afgestemd op het aantal (doelgroep)peuters in die wijk. Een bezettingspercentage per groep van circa 90% is het uitgangspunt. Alleen indien in een wijk/brede schoolverband op basis van het aantal peuters in die wijk slechts één groep nodig is, kan het bezettingspercentage lager zijn. Het Rijswijkse aanbod aan buitenschoolse opvang omvat 21 voorzieningen (zie het spreidingsoverzicht op de volgende pagina). In zeven situaties is er sprake van huisvesting in een schoolgebouw en een drietal BSO's is gehuisvest in een sportkantine (de sportkantines van VV Haaglandia, Vredenburch en RedLions). De BSO die gebruik maakt van de sportkantine van Vredenburch huurt deze van de gemeente. De overige voorzieningen voor buitenschoolse opvang worden gehuurd van de gemeente of een derde, of zijn in eigendom bij een kinderopvangorganisatie.

In de gemeente is op het gebied van kinderopvang de Stichting Rijswijkse Kinderopvang de grootste aanbieder. In totaliteit wordt er op 17 locaties binnen de gemeente kinderopvang aangeboden (zie het spreidingsoverzicht, bijlage III). De meeste kinderdagverblijven worden van een derde partij gehuurd of zijn eigendom van de betreffende ondernemer. Stichting Rijswijkse Kinderopvang huurt verschillende accommodaties van de gemeente voor het uitoefenen van de functie kinderdagverblijf. Daarnaast huurt de Stichting van de gemeente ruimte in het gebouw P. van Vlietlaan ten behoeve van kantooractiviteiten.

De Stichting Rijswijkse Kinderopvang huurt nog deels gemeentelijke accommodaties voor haar kinderopvang activiteiten tegen maatschappelijke tarieven. Deze situatie komt voort uit de positie en signatuur van de Stichting voordat de Wet op de Kinderopvang was ingevoerd. Inmiddels wordt kinderopvang echter voor het merendeel aangeboden door marktpartijen. Voor het onderdeel kinderdagverblijf is de SRK ook als marktpartij aan te duiden. Kinderopvang in de zin van buitenschoolse opvang en peuterspeelzaalwerk kan als een maatschappelijke voorziening worden gezien. De indirecte accommodatiezorg (door het hanteren van maatschappelijke tarieven) die de gemeente aan de SRK biedt voor het onderdeel kinderdagverblijf is hierdoor achterhaald.

– Eigendom, onderhoud en nieuwbouwontwikkelingen

De gemeente heeft geen wettelijke huisvestingsplicht voor peuterspeelzaalwerk, buitenschoolse opvang of kinderopvang. De gemeente heeft het beleidsvoornemen om in – nagenoeg – alle wijken van Rijswijk brede basisscholen te realiseren die minimaal een peuterspeelzaal dienen te omvatten en ook voorzien in buitenschoolse opvang.

- Beleidsinhoudelijke ontwikkelingen

Invoering van de Wet OKE (Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie) heeft harmonisatie tussen peuterspeelzalen en kinderdagverblijven tot gevolg op zowel de aspecten kwaliteit, ontwikkelingsgerichtheid als tarief. In de toekomst worden peuterspeelzalen en kinderdagverblijven omgevormd tot ofwel een voorschoolse voorziening aangesloten bij een school ofwel een kinderdagverblijf met halve dag ontwikkelingsopvang. Daarnaast dient rekening gehouden te worden met het feit dat de Wet Kinderopvang er van uitgaat dat bij gebruik van accommodaties voor alle vormen van kinderopvang ook buitenruimte aanwezig is. Specifieke afspraken over dit gebruik en het aantal m^2 buitenruimte zijn geen onderdeel van de huidige huurovereenkomsten. Dit levert een aandachtspunt op ten opzichte van het gemeentelijk beleid grondzaken.

– Analyse bestaande situatie peuterspeelzalen, BSO's en kinderdagverblijven

Op basis van de landelijke bevolkingsprognose is tot en met 2020 slechts een geringe fluctuatie in bevolkingsopbouw te zien. Op basis daarvan wordt geconcludeerd dat het bestaande aanbod aan peuterspeelzalen, BSO's en kinderdagverblijven in kwantitatieve zin voldoende is. Wel groeit de vraag naar kinderopvang en neemt de vraag naar peuterspeelzalen af. Ook de invoering van de Wet OKE heeft gevolgen voor de wijze waarop peuterspeelzaalwerk en kinderopvang wordt aangeboden. Het aanbieden van buitenschoolse (kinder)opvang is een verantwoordelijkheid van scholen voor het basisonderwijs. Samenwerking met organisaties voor kinderopvang of zelf doorontwikkelen tot kinderopvangondernemer zijn trends die binnen het basisonderwijs zichtbaar zijn.

Geconcludeerd wordt dat het beleidsvoornemen, om brede scholen te combineren met minimaal een peuterspeelzaal en/of BSO en zo mogelijk een kinderdagverblijf, goed aansluit bij deze ontwikkeling. Dit dient een maatschappelijk- en onderwijsdoel, maar ook een economisch doel gediend aangezien de vestiging van een kinderdagverblijf kan worden aangemerkt als arbeidsmarktinstrument. De BSO en/of peuterspeelzalen mogen zich vestigen in lege schoollokalen. De schoolbesturen moeten deze lokalen wel hebben teruggeven aan de gemeente. De gemeente verhuurt de lokalen vervolgens voor een commercieel- dan wel welzijnstarief aan een kinderopvangorganisatie. Een kinderdagverblijf heeft daarbij een andere status dan een BSO en/of een gesubsidieerde peuterspeelzaal.

2.2.2 Cluster Sport

- De aanbodsituatie

Rijswijk beschikt over een gevarieerd aanbod aan sportaccommodaties. Op het gebied van binnensport heeft de gemeente een zwembad, twee sporthallen (Marimbahal en De Schilp), een sportzaal (Van Zweedenzaal) en een drietal gymnastieklokalen. Er bevinden zich overigens 13 gymnastieklokalen in de gemeente, maar 10 daarvan zijn in eigendom van schoolbesturen van het primair onderwijs. Daarnaast bevinden zich in of nabij de bestaande VO schoolgebouwen nog een 8-tal gymnastieklokalen, In het kader van poolvorming draagt de gemeente zorg voor de (buitenschoolse) verhuur van zowel de tien gymnastieklokalen van het basisonderwijs als de 8 gymnastieklokalen van het voortgezet onderwijs. Hiervoor betaalt de gemeente een vast bedrag per klokuur aan de schoolbesturen, ook voor uren die door de gemeente niet worden verhuurd aan derden. Dit kan tot gevolg hebben dat de kosten voor de gemeente hoger zijn dan de opbrengsten die door de gemeente worden verkregen uit verhuur. Dit is een bijzondere situatie die in het nadeel van de gemeente is. Belangrijk is de afspraak met betrekking tot uitgifte in verhuur van gymnastieklokalen te heroverwegen en te vervangen door nieuwe afspraken die leiden tot een gelijkwaardige risicoverdeling tussen gemeente en schoolbesturen op dit punt.

In de behoefte aan buitensportaccommodaties wordt onder meer voorzien door een viertal gemeentelijke sportparken, te weten Prinses Irene, Hoekpolder, Lange Kleiweg en Vredenburch. Medio 2010 is sportpark Juventas opgeheven en in 2009 sportpark Kruisvaarderspark. De bezetting van de gemeentelijke buitensportparken is goed. Alleen op sportpark Irene is nog enige capaciteit beschikbaar. Daarnaast zijn er in de gemeente nog een wielerbaan/natuurijsbaan, fietscrossterrein, petanquevelden, skatebaan, hondensportterrein en Cruyff Court aanwezig.

In het spreidingsoverzicht (bijlage IV) is duidelijk zichtbaar dat de grote Rijswijkse binnensportaccommodaties centraal gesitueerd zijn, gymnastieklokalen bevinden zich in verschillende wijken en de buitensportparken liggen – zoals in veel gemeenten het geval is – voornamelijk aan de rand van de stad. Voor Rijswijk Zuid is ruimtelijk gezien rekening gehouden met het situeren van maatschappelijke accommodaties, ook op het gebied van binnensport. Met de gemeente Delft bestaat de intentie om afstemming te zoeken over het realiseren van sportaccommodaties in het grensgebied van beide gemeenten.

Er wordt door een breed scala van doelgroepen gebruik gemaakt van de verschillende sportaccommodaties. Het onderwijs en sportverenigingen zijn belangrijke hoofdgebruikers. Met enige regelmaat worden verschillende binnensportaccommodaties verhuurd als tentoonstellingsruimte of rommelmarkt. Het medegebruik van de buitensportparken is minder intensief en beperkt zich – naast buitenschoolse opvang - tot incidentele evenementen (gehandicaptendag, campingfaciliteit).
De gemeentelijke binnensport- en buitensportaccommodaties worden gebruikt door eigen inwoners en inwoners uit de regio en daarbuiten. Zo wordt op basis van intergemeentelijke samenwerking de ooievaarspas uitgegeven die elke inwoner uit Den Haag, Rijswijk en Leidschendam-Voorburg met een minimuminkomen, kortingen biedt op verschillende sportactiviteiten in elk van deze gemeenten. In zwembad De Schilp wordt door Rijswijkse instructeurs schoolzwemmen voor kinderen uit Den Haag gegeven, onder coördinatie van de gemeente Rijswijk. Dit schoolzwemmen vindt plaats tijdens de daluren van het zwembad en de Haagse inkoop van deze activiteit met bijbehorende diensten vormt een belangrijke opbrengstenpost in de exploitatie van zwembad De Schilp.

- Eigendom, onderhoud en nieuwbouwontwikkelingen

Zowel Sportcentrum De Schilp als alle overige binnensportaccommodaties zijn in eigendom van de gemeente. Ook de buitensportaccommodaties zijn gemeentelijk eigendom waarbij de opstallen (kleedgelegenheden en kantines) echter in eigendom zijn van de verenigingen. Uitzondering hierop wordt gevormd door het multifunctionele gebouw op het sportpark Vredenburch dat ook tot de gemeentelijke eigendommen behoort. Het gebouw wordt gehuurd door K.R.S.V. Vredenburch en de buitenschoolse opvang van B4Kids.

De bouwkundige kwaliteit van het merendeel van de binnensportaccommodaties is sober maar doelmatig. Uitzondering daarop vormen de drie gemeentelijke gymzalen die niet meer aan de sporttechnische eisen voldoen die heden ten dage vanuit het bewegingsonderwijs worden gesteld. De Van Zweedenzaal en Marimbahal worden daarnaast geconfronteerd met steeds hogere eisen vanuit sportbonden. Basketbalvereniging Lokomotief en volleybalvereniging InterRijswijk hebben vooralsnog dispensatie gekregen van de sportbonden voor het gebruik van deze accommodaties.
De gemeentelijke buitensportaccommodaties verkeren in voldoende tot goede staat.

- Beleidsinhoudelijke ontwikkelingen

De centrale doelstelling van gemeentelijk sportbeleid richt zich op het faciliteren, stimuleren, regisseren en bevorderen van sportbeoefening voor en door inwoners uit alle leeftijdsgroepen. In de beleidsvisie (2006-2010) is daarnaast vastgelegd dat de gemeente sport als doel ziet, maar ook als middel. Feitelijk zou dit jaar een nieuwe sportbeleidsnota opgesteld dienen te worden. De sportbegroting is door het wegvallen van de rijkssubsidie in het kader van de BOS-impuls drastisch afgenomen, als gevolg waarvan er geen financiële ruimte bestaat voor het ontwikkelen van nieuw beleid. Het huidige beleid wordt daarom in afgeslankte vorm voortgezet.

- Analyse bestaande situatie cluster sport

De kwaliteit, inrichting en de staat van onderhoud van de Rijswijkse buitensportaccommodaties is voldoende tot goed. Dit niveau is bereikt door een reeks genomen maatregelen die heeft geleid tot herindeling, renovatie en vernieuwing. Voor de eerstvolgende jaren is het niveau aan buitensportaccommodaties passend te noemen. De buitensportaccommodaties worden goed benut en alleen op sportpark Irene is nog capaciteit beschikbaar.

De situatie rondom de binnensportaccommodaties is minder positief. Zowel in de Van Zweedenzaal als de Marimbahal moet flink worden geïnvesteerd om de accommodaties geschikt te maken voor sportbeoefening op landelijk niveau conform de eisen die hiervoor worden gesteld door sportbonden. Hierbij doet zich de vraag voor in hoeverre de benodigde investering zich verhoudt tot de mate waarin de levensduur van deze accommodaties wordt verlengd. De gemeentelijke gymnastieklokalen zijn sterk verouderd en dienen vervangen te worden. In dit kader bestaan er kansen door het aangaan van een geïntensiveerde samenwerking met het onderwijsveld. De realisatie van brede scholen waar ook faciliteiten voor bewegingsonderwijs aan gekoppeld dienen te worden, biedt de mogelijkheid om binnensportaccommodaties toe te voegen.

Hiermee wordt tegelijkertijd bereikt dat ook de wijk – brede scholen zijn immers wijkgebonden – binnensportmogelijkheden dicht bij huis kunnen worden aangeboden. In het verlengde hiervan doet zich de vraag voor of de Marimbahal moet worden vervangen of dat realisatie van dubbele gymzalen bij de brede scholen de noodzaak voor handhaving van een tweede sporthal teniet doet. Andere knelpunten die om een oplossing vragen betreffen de situatie met betrekking tot poolvorming, het verhogen van de bezettingsgraad van alle sportaccommodaties, horeca-exploitatie in relatie tot binnensportverenigingen en het bieden van accommodatiefaciliteiten voor basissporten.

Zwembad De Schilp verkeert in goede staat. Exploitatietechnisch is er echter sprake van zorg. In september 2012 opent de gemeente Den Haag de deuren van een nieuw zwembad op Ypenburg. Hiermee ontstaat er niet alleen een nieuwe concurrent voor De Schilp, maar zal ook het Haagse schoolzwemmen uit De Schilp verdwijnen. Omdat het Haagse schoolzwemmen plaatsvindt op daluren is het niet eenvoudig om hier alternatieve activiteiten voor te ontwikkelen.

2.2.3 Cluster Kunst en Cultuur

- De aanbodsituatie

Rijswijk is rijk aan kunst en cultuuractiviteiten en dat is ook zichtbaar in de aanwezige kunst- en culturele accommodaties. Een 6-tal accommodaties is volledig bestemd voor kunst- en/of culturele activiteiten:

- de Stichting Trias;
- de Rijswijkse Schouwburg;
- het Museum Rijswijk;
- de Bibliotheek Rijswijk (hoofd- en nevenvestiging);
- Galerie Arti-Shock;
- Ateliers Arti-Shock.

Alleen het gebouw van Trias en de schouwburg zijn gemeentelijk eigendom.

Stichting Trias biedt gedurende schooldagen en schooltijden programma's aan voor het basis- en voortgezet onderwijs. In de namiddag en avond is er sprake van aanbod voor individuele cursisten. De stichting beschikt over een vast bestand van circa 980 cursisten.

De Rijswijkse Schouwburg heeft een totale capaciteit van 815 stoelen en biedt minimaal 150 voorstellingen per jaar aan. De belangstelling voor het bezoeken van de schouwburg is toegenomen van circa 67.000 bezoeken in 2001 naar circa 94.000 bezoeken in 2009.

Het Museum Rijswijk stelt een collectie aan historische documenten en materialen ten toon die een relatie hebben met de stad. Jaarlijks worden er gemiddeld ruim 9.000 bezoekers ontvangen.

De hoofdvestiging van de Bibliotheek Rijswijk levert een zo compleet mogelijk aanbod dat is afgestemd op de verschillende doelgroepen en het gebruik van de bibliotheek. Per week is de bibliotheek 41 uur geopend. In totaliteit zijn 11.000 inwoners lid van de bibliotheek, dat is 22,3% van de totale Rijswijkse bevolking. Daarnaast beschikt de bibliotheek over een theaterzaal (150 m^2) en in de bibliotheekzaal is 75 m^2 ingericht voor gebruik door het Rijswijks Historisch Informatiecentrum. Dit informatiecentrum wordt te zijner tijd verplaatst naar het Museum Rijswijk. De nevenvestiging van de bibliotheek bevindt zich in de Ottoburg en richt zich specifiek op baby's, peuters, kinderen in de basisschoolleeftijd, de ouders daarvan, ouderen in Oud-Rijswijk en bewoners van de wijk. De nevenvestiging van de bibliotheek heeft een basisaanbod en is 18 uur per week geopend.

Galerie Arti-Shock wordt gebruikt voor ledententoonstellingen en openingen. De ateliers die in gebruik worden gegeven aan leden van de vereniging kennen een 100% bezetting.

Daarnaast vindt een palet aan kunst- en culturele activiteiten plaats in andere gemeentelijke accommodaties zoals in de Spinetstraat (RTV Rijswijk en Fotoclub F-70) , in de Ottoburg (nevenvestiging bibliotheek, Theatergroep Elf en het Rijswijks Jeugdtheater), de Daniel Catterwijckstraat (Amateurspalet) en Landhuis De Voorde (ateliers De Voorde).

De situering van de verschillende accommodaties voor kunst- en cultuuractiviteiten is weergegeven in het spreidingsoverzicht (bijlage V). De instellingen die deze activiteiten verzorgen zijn hiervoor al genoemd. Nog nader te vermelden zijn de schooltuingebouwen. Deze bevinden zich aan het Julialaantje en bij de Eikelenburglaan. Kinderen vanaf groep 3 kunnen voor een geringe vergoeding een tuintje van ca 20 m^2 huren en onder begeleiding het tuintje leren bewerken. De twee gebouwen worden gebruikt voor opslag van tuingereedschap, zaden en andere noodzakelijke materialen.

Andere kunst- en cultuurorganisaties, zoals koren, maken voor hun activiteiten gebruik van andere, niet gemeentelijke, accommodaties voor hun activiteiten. Dit met uitzondering van de archeologische werkgroep die momenteel tijdelijk is gevestigd in de oude brandweerkazerne aan de Jacob van Offwegenlaan. Deze groep vrijwilligers onderhoudt intensief contact met de medewerkers archeologie van de gemeente Rijswijk. Zij organiseren onder meer diverse publiekgerichte activiteiten waaronder lezingen en het publiceren van een tweetal nieuwsbrieven per jaar.

- Eigendom, onderhoud en nieuwbouwontwikkelingen

Stichting Trias is gehuisvest in een oud schoolgebouw met verschillende aanbouwen dat in eigendom is van de gemeente. In het gebouw bevindt zich een kleine zaal met 79 stoelen die wordt gebruikt voor eigen producties en op incidentele basis wordt verhuurd aan derden. De accommodatie wordt door de gemeente aan de stichting beschikbaar gesteld op basis van een huurovereenkomst.
Door de gemeente en de stichting wordt gesproken over vervangende huisvesting. Aanleiding zijn investeringen en de inhoudelijke ontwikkelingen. Hierdoor en door de leeftijd van het gebouw, is er momenteel sprake van achterstallig onderhoud, vooral in de schil van het gebouw.

Ook de Rijswijkse Schouwburg behoort tot de gemeentelijke maatschappelijke eigendommen. De schouwburg is gerealiseerd in 1991 en qua bouwkundige/onderhoudsstaat als voldoende te kwalificeren. De schouwburg wordt op basis van een huurovereenkomst beschikbaar gesteld en de stichting huurt het gebouw inclusief functiegebonden voorzieningen (stoelen, podium, coulissen en dergelijke).

Amateurspalet is gehuisvest in een accommodatie aan de Dan. Catterwijckstraat 4 die in eigendom is van de gemeente. Naast het Amateurspalet wordt deze accommodatie gebruikt door de Stichting Rijswijkse Kinderopvang. Beide organisaties gebruiken de accommodatie op basis van een huurovereenkomst.

RTV Rijswijk, Fotoclub F-70 en de foto- en videoclub zijn gehuisvest in het oude kleuterschoolgebouw aan de Spinetstraat naast de basisschool De Melodie. Op deze locatie vindt nieuwbouw van de Brede school Muziekbuurt plaats als gevolg waarvan deze gebruikers opnieuw gehuisvest zullen moeten worden.

De Ottoburg is eigendom van de gemeente en wordt in gebruik uitgegeven aan verschillende partijen, te weten de bibliotheek (de nevenvestiging), Rijswijks Jeugdtheater en Theatergroep Elf op basis van een huurovereenkomst. De Ottoburg wordt ook gebruikt voor de huisvesting van welzijnsactiviteiten. Hoewel De Ottoburg veel verschillende gebruikers kent, is het gebouw geen multifunctionele accommodatie te noemen. De Ottoburg bestaat uit verschillende bouwdelen met harde afscheidingen en is daardoor beter te typeren als maatschappelijk verzamelgebouw.

Landhuis De Voorde ligt in de landgoederenzone. Het landhuis staat op de nominatie om verkocht te worden voor nadere ontwikkeling binnen het kader van Cultuur en Horeca. Hiervoor moet het landhuis leeg opgeleverd worden, waardoor het nodig is om de kunstenaars die hierin gehuisvest zijn uit te plaatsen.

De hoofdvestiging van de Bibliotheek Rijswijk is gelegen in een privaat gebouw dat dateert uit 2005 en door de bibliotheek wordt gehuurd.

Het Museum Rijswijk is gelegen in een monumentaal pand (1790) dat in 1994 is uitgebreid. Het pand behoort niet tot de gemeentelijke eigendommen. Binnenkort gaat men het pand verder uitbreiden en zal ook het Rijswijk Cultuurhistorisch Centrum in het museum worden gehuisvest.

- Beleidsinhoudelijke ontwikkelingen

In de nota Kunst en Cultuur 2005 is het beleid voor de komende jaren neergelegd. Kernpunten betreffen het bevorderen van kunst- en cultuureducatie, efficiënt en effectief gebruik van accommodaties en het geven van lokale kleur aan de gemeente.

- Coalitieakkoord 2010-2014

In het coalitieakkoord 2010-2014 is ten aanzien van kunst & cultuur opgenomen dat:

- de mogelijkheden tot verdere efficiency worden benut, bijvoorbeeld door verdergaande samenwerking tussen partijen. Dit kan er tevens toe bijdragen om de kwaliteit te handhaven of te verbeteren en de exploitatie van de organisaties gezonder te maken;

- op grond van een onderzoek moet worden bezien of één goed geoutilleerde vestiging eventueel aangevuld met aanvullende dienstverlening, leidt tot een beter bereik en dienstverlening van het Rijswijkse bibliotheekwerk, dan wel tot een efficiëntere inzet van middelen (conform de beleidsvisie bibliotheek).

- Analyse bestaande situatie kunst en cultuur

Rijswijk biedt een kleurig palet aan kunst- en cultuuractiviteiten die in diverse, over de gemeente verspreid gelegen, accommodaties worden aangeboden. Het merendeel van deze accommodaties is in gemeentelijk bezit. Op het niveau van de accommodaties is er sprake van enkele vraagstukken:

- de huisvesting van de Stichting Trias vraagt om herbezinning. Het bestaande gebouw is oud en vertoont achterstallig onderhoud. Daarnaast is het de vraag of een deel van de activiteiten die Trias aanbiedt voor het basis- en voortgezet onderwijs ook op de scholen zelf uitgevoerd kunnen worden. Vooral de ontwikkeling van brede scholen in het basisonderwijs biedt goede handvatten om mogelijke specifieke eisen van de stichting mee te nemen in de ontwikkeling van het brede school gebouw. Dit kan mogelijkerwijze leiden tot een lagere m^2-behoefte van Stichting Trias voor vervangende huisvesting;
- de Ottoburg is onderwerp van herbestemming. Als dit leidt tot uitplaatsing van bestaande gebruikers dan wordt er in deze kadernota van uitgegaan dat deze op een alternatieve wijze gehuisvest dienen te worden;
- ten aanzien van Landhuis De Voorde is al besloten tot verkoop over te gaan. Ook voor de maatschappelijke gebruikers van deze accommodatie zal alternatieve huisvesting gevonden moeten worden;
- het optimale bereik en functioneren van de bibliotheek is onderzocht. Naar aanleiding van dit onderzoek wordt in september 2011 aan de Raad voorgesteld over te gaan tot korting van de subsidie.

2.2.4 Cluster Zorg

- De aanbodsituatie

De gemeente Rijswijk beschikt over een viertal zorgvoorzieningen, te weten:

- Stichting Rondom Mantelzorg;
- Centrum voor Jeugd en Gezin;
- AMW Kwadraad;
- Het gemeentelijk Zorgloket.

De Stichting Rondom Mantelzorg is opgericht door vijf regiogemeenten en gehuisvest in de gemeente Zoetermeer. De stichting richt zich op het verstrekken van informatie en het geven van advies over mantelzorg. Daarnaast wordt er door de stichting ondersteuning geboden aan mantelzorgers in de regio.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin is een centrum waar ouders, jongeren en jongvolwassenen terecht kunnen voor advies, informatie, toeleiding naar zorg, coördinatie van zorg en lichte opvoedingsondersteuning. Vooralsnog gaat het Rijswijkse Centrum voor Jeugd en Gezin uit van het basismodel met een basisaanbod. Al naar gelang de ervaringen die worden opgedaan en signalen die worden ontvangen uit de Rijswijkse samenleving zal vraaggericht aanvullend aanbod ontwikkeld kunnen worden. Op het gebied van de CJG-functie en CJG professionals wordt in de regio samengewerkt.

Bij Kwadraad kunnen de inwoners van Rijswijk met een lichte problematiek terecht voor algemene maatschappelijke ondersteuning. Dit kan bestaan uit een eenmalig consult, een begeleidingstraject of het gebruik maken van het formulierenspreekuur.

Het gemeentelijk zorgloket biedt informatie en advies op onder andere het gebied van zorg. Daarnaast biedt het zorgloket in beperkte mate cliëntondersteuning aan.

- Eigendom, onderhoud en nieuwbouwontwikkelingen

Het zorgloket wordt uitgevoerd door de gemeente en is gehuisvest in het gemeentehuis. De accommodatie van het Centrum voor Jeugd en Gezin en AMW Kwadraad aan de Karel Doormanlaan is in privaat eigendom. De Stichting Rondom Mantelzorg is sinds kort gehuisvest in Zoetermeer en maakt daarnaast op incidentele basis gebruik van locaties c.q. ruimten van Welzijn Rijswijk. Sinds 2010 huurt Stichting Rondom Mantelzorg ook ruimte bij gezondheidscentrum Het Kruispunt .

- Beleidsinhoudelijke ontwikkelingen

De kernvisie van de Wmo-beleidskadernota (2008-2012) is Meedoen en Betrokken blijven. Daarnaast is gemeentelijk een beleidsvisie neergelegd op het gebied van woonservicezones onder de titel “Meedoen makkelijker maken”. In laatstgenoemde beleidsvisie wordt ingezet op het realiseren van wonen, zorg en welzijn op maat voor mensen met een beperking. De visie op woonservicezones is gebaseerd op de volgende beleidsdoelen:

- mensen moeten, als zij dat willen, zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen;
- de vraag/behoefte van de bewoners staat centraal en niet het aanbod;
- de woonservicezone is het gewenste schaalniveau waarop aanbod aan noodzakelijke voorzieningen wordt georganiseerd.

Eisen waaraan elke woonservicezone dient te voldoen zijn:

- er is sprake van een aanbod dat levensbestendig wonen mogelijk maakt;
- er is op loopafstand zorg aanwezig;
- er is sprake van geavanceerde dienstverlening en infrastructuur;
- er is sprake van een veilige en barrièrevrije woonomgeving;
- er bevindt zich een multifunctioneel dienstencentrum of een clustering van voorzieningen in de zone.

- Analyse bestaande situatie cluster zorg

Op het gebied van zorg vindt er regionale afstemming en/of samenwerking plaats. De werkprocessen, taken en verantwoordelijkheden van de CJG-professionals worden regionaal afgestemd. Daarnaast bestaat er een uniform takenpakket vanuit de Stichting Integrale Jeugdgezondheidszorg dat van toepassing is op de regio. Het betreft een stichting die rechtstreeks onder de regionale GGD valt. Ook ten aanzien van mantelzorg is er sprake van regionale samenwerking.

Het Zorgloket behoort tot een directe gemeentelijke verantwoordelijkheid evenals het CJG. Voor wat betreft het Zorgloket is één fysiek loket voor de gehele gemeente voldoende. De medewerkers van het Zorgloket gaan vanaf 2011 meer op huisbezoek zodat daardoor een decentrale werking van het Zorgloket ontstaat.

Het CJG is gehuisvest aan de Karel Doormanlaan. Om laagdrempeligheid te bevorderen is het wenselijk andere, passende functies aan het CJG toe te voegen.

De woonservicezones brengen specifieke behoeften met zich mee die, gerelateerd aan het maatschappelijke vastgoed, vooral appelleren aan het kunnen gebruiken, inrichten of realiseren van één of meer dienstencentra of een clustering van voorzieningen in de aangewezen zones. Dit betekent niet dat de gemeente eigenaar van het vastgoed dient te zijn. Mogelijk kan de gemeente aansluiten bij (zorg- of welzijns-) diensten van andere organisaties.

Ook in Rijswijk-Zuid zal een woonservicezone ontstaan met een multifunctioneel dienstencentrum. Onderzocht zal worden of het wenselijk dan wel noodzakelijk is om in deze zone ook een CJG te ontwikkelen of dat een informatiepunt voldoende is (eventueel gecombineerd met, of informatie van, het Zorgloket).

Binnen de gemeente zijn er zorginstellingen en gezondheidsdiensten aanwezig die gehuisvest zijn in niet-gemeentelijke locaties. De gemeente heeft geen wettelijke verplichting tot het huisvesten van zorgvoorzieningen. Binnen de kaders van het bestemmingsplan zal de gemeente in concrete gevallen een afweging maken of de huisvesting toegestaan kan worden. De gemeente Rijswijk maakt met de in Rijswijk werkzame woningcorporaties Rijswijk Wonen en Vidomes prestatieafspraken voor de periode 2011 tot en met 2014. In die afspraken wordt een basis gelegd voor het verder ontwikkelen van maatschappelijk vastgoed binnen de gemeente.

2.2.5 Cluster Welzijn
- **De aanbodsituatie**

Accommodaties in beheer en exploitatie bij Stichting Welzijn Rijswijk
Rijswijk beschikt over zes welzijnsaccommodaties die in eigendom zijn bij de gemeente en grotendeels worden beheerd en geëxploiteerd door Welzijn Rijswijk (zie spreidingsoverzicht, bijlage VI). In onderstaande tabel is het bestaande aanbod weergegeven:

Welzijnsaccommodaties Welzijn Rijswijk	Locatie	BVO
De Ottoburg Welzijn Rijswijk centraal bureau en Oud Rijswijk (Centraal in Rijswijk Oost,)	Kerklaan 59 2282 CE Rijswijk Esdoornstraat 1 en 3a 2282 RZ Rijswijk	435 m² 478 m²
Stervoorde (Rijswijk West)	Dhr. H.J. van Mooklaan 1 2286 BA Rijswijk	2.243 m²
Plexat (Rijswijk West)	Schaapweg 5 2285 SP Rijswijk	189 m²
De Koepel (Rijswijk Midden)	Gen. Swartlaan 54 2283 LP Rijswijk	810 m²
De Smeltkroes (Rijswijk Midden)	Pieter Postmapad 4 2287 DB Rijswijk	499 m²
Het oude Raadhuis (Rijswijk Oost)	Laan Hofrust 4 2282 AL Rijswijk	961m²

Naast bovengenoemde welzijnsaccommodaties ligt aan het Jaagpad ook nog Buurthuis De Drassige Driehoek (geen gemeentelijk eigendom). De welzijnsaccommodaties Smeltkroes, Ottoburg en Plexat worden specifiek voor jongerenwerk gebruikt en zijn voor een belangrijk deel ook voor dat doel ingericht. De welzijnsaccommodaties kennen allemaal een geringe bezetting. Uit een gemeentelijke berekening van leegstandspercentages voor deze accommodaties is naar voren gekomen dat Stervoorde, Smeltkroes en Het oude Raadhuis een leegstandspercentage hebben van meer dan 50%. De leegstandspercentages van Oud Rijswijk, De Koepel en Plexat variëren van ruim 41% tot respectievelijk circa 36% en 20%. De accommodatie Plexat wordt het meest intensief gebruikt. Plexat wordt echter slechts voor 20% gebruikt voor welzijnsactiviteiten en de overige dagdelen zijn in gebruik bij Stichting SRK (Eigenwijs) voor de buitenschoolse opvang.

Daarnaast is opvallend dat delen van de welzijnsaccommodaties permanent worden bezet door gebruikers die deze ruimten niet gedurende de gehele openstelling in actief gebruik hebben.

Hierdoor wordt de mate waarin de welzijnsaccommodaties multifunctioneel inzetbaar zijn beperkt en wordt het bezettingspercentage negatief beïnvloed. Verder zijn er enkele commerciële functies (schoonheidsspecialiste, pedicuren, kapper) in welzijnsaccommodaties gehuisvest. Enkele kerkelijke organisaties maken eveneens gebruik van de welzijnsaccommodaties. Dergelijke activiteiten behoren niet tot het welzijnsdomein. Voorts blijken ook de huren die voor de welzijnsaccommodaties worden gehanteerd uiteen te lopen en is het nodig deze te harmoniseren. De verantwoordelijkheden voor beheer en uitgifte in verhuur zijn versnipperd. Deels liggen deze verantwoordelijkheden bij Stichting Welzijn Rijswijk, terwijl het beheer en de verhuur van de Smeltkroes en een belangrijk deel van De Ottoburg uitvoerende verantwoordelijkheden van de gemeente zelf zijn.

Accommodaties ten behoeve van het jeugd- en jongerenwerk
Naast de accommodaties de in beheer zijn bij Stichting Welzijn Rijswijk, is er binnen de gemeente nog een 6-tal welzijnsaccommodaties aanwezig die specifiek gericht zijn op het jeugd- en jongerenwerk (zie spreidingsoverzicht op voorgaande pagina). Betreffende accommodaties zijn allemaal in privaat eigendom. Het betreft de volgende:

- multicultureel centrum Don Bosco;
- stichting YMCA Rijswijk;
- scouting Hoeve Ypenburg;
- scouting Gordon;
- scouting Martin Luther Kinggroep;
- scoutinggroep “De Jaguars”.

Een zevende welzijnsaccommodatie specifiek gericht op jeugd- en jongerenwerk, waar de gemeente een subsidierelatie mee heeft, is Scouting Meeuwen Watergeuzen. Dit gebouw ligt echter officieel in Den Haag.

Van Don Bosco en de Stichting YMCA Rijswijk zijn geen gegevens met betrekking tot bezetting en benutting voorhanden. Wel is het bekend dat Don Bosco ruimten verhuurt aan diverse derden (kinderopvang, sportverenigingen etc.). Ook van de verschillende scoutinggroepen liggen er aanvragen om ruimten te verhuren aan derden. De verschillende scoutinggroepen hebben elk meer dan 100 leden, variërend van 105 leden van de Martin Luther Kinggroep tot 160 leden van Scouting Hoeve Ypenburg. Uitzondering hierop is Scouting Gordon die 25 t/m 35 leden heeft.

Overige welzijnsaccommodaties
Tot slot bevinden zich binnen de gemeente nog de volgende welzijnsaccommodaties:

- Speeltuinvereniging Te Werve Tuin, waar in het gebouwtje etenswaar wordt verkocht;
- Wijk- en speeltuinvereniging Buvelio, waar in het gebouw buurt- en wijkactiviteiten worden georganiseerd en waar ook snoep en drinken wordt verkocht aan de bezoekers van de speeltuin;
- Buurt- en Speeltuinvereniging Inter Amicos, die in het gebouw verenigingsactiviteiten organiseert. Er is een verkooppunt voor eten en drinken voor bezoekers van de speeltuin en deelnemers aan activiteiten. De ruimte wordt ook gebruikt als stemlokaal;
- Gemeentelijke speeltuin Rozenstraat, waar het houten tuinhuis dient als opslagruimte;
- Gemeentelijke speeltuin Penninglaan, waar de mobiele bouwkeet dient als opslagruimte;
- Vluchtelingenwerk Rijswijk.

Met uitzondering van het gebouw van wijk- en speeltuinvereniging Buvelio zijn de gebouwen bij/op alle speeltuinen gemeentelijk eigendom. Dit geldt ook voor de accommodatie van Vluchtelingenwerk Rijswijk.

Voor het dierenwelzijn bevindt zich binnen de gemeente het streekdierentehuis ’t Julialaantje. De accommodatie is in eigendom van het streekdierentehuis.

De speeltuinen zijn door de gemeente beschikbaar gesteld aan de genoemde wijk-, buurt- en/of speeltuinverenigingen. Hieraan liggen echter geen formele huurovereenkomsten ten grondslag. Ook daar waar er door verenigingen zelf opstallen in de speeltuin zijn gerealiseerd is geen formeel recht van opstal verleend. Deze situatie leidt er toe dat bij benodigd onderhoud en de gemeentelijke financiering daarvan, telkens discussies ontstaan over wie waarvoor verantwoordelijk is.

De gemeentelijke speeltuinen Rozenstraat en Penninglaan zijn gratis toegankelijk. De overige speeltuinen zijn georganiseerd in verenigingsverband en kennen leden. Speeltuin Te Werve Tuin heeft 40 á 50 leden en verkoopt jaarlijks 1.400 á 1.500 dagkaarten. Buvelio heeft 210 leden. Inter Amicos hanteert zogenaamde gezinslidmaatschappen, waarbij 1 lidmaatschap geldt voor het gehele gezin. Het aantal ligt op ongeveer 130 lidmaatschappen, waardoor het aantal personen dat lid is gesteld kan worden op ongeveer 320 (gerekend met een gemiddelde gezinssamenstelling van 2,5 personen). Inter Amicos kent ook de mogelijkheid tot – betaald – los dagbezoek.

Vluchtelingenwerk Rijswijk maakt gebruik van een accommodatie gelegen aan de Laboucherelaan 1 en deelt dit gebouw met andere organisaties, namelijk peuterspeelzaal De Dwergjes en Mondriaan. Daarnaast huurt Vluchtelingenwerk nog ruimte van Stichting Welzijn Rijswijk in gebouw Stervoorde.

- Eigendom, onderhoud en nieuwbouwontwikkelingen

Accommodaties in beheer en exploitatie bij Welzijn Rijswijk
Alle accommodaties (6) die in beheer en exploitatie zijn bij de Welzijn Rijswijk zijn eigendom van de gemeente. De accommodaties worden op basis van een verhuurovereenkomst ter beschikking gesteld aan de stichting. Over het geheel genomen bevinden de accommodaties zich in redelijk goede staat.

- Beleidsinhoudelijke ontwikkelingen

In januari 2008 is het gemeentelijk beleidskader Wet maatschappelijke ondersteuning 2008-2012 vastgesteld onder de titel “Meedoen en betrokken blijven”. Binnen het landelijk Wmo-beleid worden negen prestatievelden gehanteerd.

De gemeente Rijswijk heeft deze prestatievelden, vanuit de ambitie te groeien naar een breder meer integraal Wmo-beleid, samen met een deel van de gemeentelijke taken in het kader van de Wet Preventieve Gezondheidszorg ondergebracht in zes domeinen:
- samenleven in Rijswijk;
- elkaar helpen;
- opgroeien;
- gezond zijn en gezond blijven;
- meedoen gemakkelijker maken, en
- opvang.

Conform de bestuursopdracht is de Muziekbuurt als pilotwijk ingezet en wordt sinds 2010 door gemeente, Rijswijk Wonen en de burgers samengewerkt aan een wijkanalyse, wijkvisie, wijkprogramma (korte termijn), wijkontwikkelingsplan (lange termijn), het opzetten van een wijkorganisatie en het organiseren van een wijkbudget.

Het is de ambitie op termijn in alle wijken van Rijswijk wijkgericht te werken met aandacht voor het buurtwerk en dit tot stand te brengen op basis van de ervaringen in de Muziekbuurt.

Het beleid voor jeugd- en jongerenwerk is opgenomen in de kadernota Jeugd- en onderwijsbeleid 2008-2012 en richt zich op het realiseren van een sluitende keten van uitvoerende instanties rondom jeugdigen. Hiertoe is ondermeer een vijftal thema's met bijbehorende kerndoelen benoemd waaraan in de beleidsperiode 2008-2012 uitwerking wordt gegeven.

Analyse bestaande situatie Welzijn

In Rijswijk is sprake van een breed scala aan activiteiten ter bevordering van het welzijn van alle leeftijdsgroepen onder de bevolking. Op het gebied van jeugd/jongerenwerk zijn verschillende partijen actief in gemeentelijke maatschappelijke accommodaties. Buurt-, wijk- en speeltuinverenigingen borgen de mogelijkheden voor veilig spelen in een stedelijke omgeving in de gemeentelijke speeltuinen. Belangrijk aandachtspunt met betrekking tot de speeltuinen is het ontbreken van formele kaders over de ingebruikgeving van de speeltuinen, het mogen realiseren van opstallen, het plegen en financieren van noodzakelijk onderhoud. Uitgaande van een professionele vastgoedexploitatie is het van belang dat met betrokken buurt-, wijk- en speeltuinverenigingen wordt gekomen tot formele overeenkomsten waarin ondermeer het gebruik en het onderhoud van betreffende speeltuin is geregeld. Ook voor de opstallen dienen formele afspraken te worden vastgelegd.

Een belangrijke partner voor het ontwikkelen, aanbieden en uitvoeren van brede welzijnsactiviteiten is Welzijn Rijswijk waarmee de gemeente een subsidierelatie onderhoudt. Sinds kort wordt daarbij gebruik gemaakt van productsubsidiëring conform de WILL-systematiek. Jaarlijks verstrekt de gemeente Rijswijk opdracht aan de Welzijn Rijswijk tot het ontwikkelen, aanbieden en uitvoeren van welzijnsactiviteiten. Daarnaast maakt het beheer van de verschillende welzijnsaccommodaties onderdeel uit van de subsidie- en productafspraken. De productsubsidie op basis van de WILL-systematiek maakt het mogelijk dat de gemeente zowel een concrete opdracht als daaruit te verwachten resultaten kan definiëren op basis waarvan de relatie met de Welzijn Rijswijk kan worden getoetst.

Uit de evaluatie van de productafspraken over het jaar 2010 is gebleken dat de kosten voor het beheer van gemeentelijke welzijnsaccommodaties leiden tot scheefgroei in de subsidieverhouding en exploitatietekorten van Welzijn Rijswijk. Dit wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door het hoge leegstandspercentage binnen de welzijnsaccommodaties en het - gedeeltelijke - monofunctionele gebruik van ruimten daarbinnen, die in beheer zijn bij de Stichting Welzijn Rijswijk. Inmiddels heeft Welzijn Rijswijk per 1 juli 2011 het beheer en de exploitatie van De Smeltkroes, Plexat en De Ottoburg teruggeven aan de gemeente.

Tot slot is vastgesteld dat enkele commerciële partijen duurzaam gehuisvest zijn in gemeentelijke welzijnsaccommodaties die geen welzijnsactiviteiten aanbieden en bovendien winst nastreven. Dit is een ongewenste situatie. Daarnaast maken enkele kerkelijke organisaties tegen maatschappelijke tarieven gebruik van gemeentelijke welzijnsaccommodaties. Religieuze organisaties kunnen gebruik maken van gemeentelijke welzijnsaccommodaties maar worden hier niet voor gesubsidieerd in de vorm van maatschappelijke tarieven. Dit gebruik kan worden voortgezet maar dan uitsluitend op basis van commercieel verhuurtarief en na toetsing van het uitgangspunt dat het kerkelijk gebruik geen belemmering is voor maatschappelijke activiteiten of deze verdrijft.

3.1 Doelstelling accommodatiebeleid

Beleidsdoelstellingen op het gebied van onderwijs, sport, kunst/cultuur, zorg en welzijn vertonen steeds meer samenhang en grijpen in elkaar. Gemeentelijke accommodaties zijn een instrument om beleidsdoelstellingen te realiseren. De keuze voor integraal accommodatiebeleid is gemaakt omdat bundeling van functies en activiteiten leidt tot verbeterde effectiviteit van inhoudelijke beleidsdoelstellingen en effectiviteit en efficiency van het beheer en het gebruik van gemeentelijke accommodaties met zich meebrengt. Hiermee wordt bedoeld het versterken en optimaliseren van zowel het maatschappelijk rendement als het financieel rendement. Daarnaast vergt het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed structurele investeringen ten behoeve van uit te voeren groot onderhoud. Momenteel is er sprake van discrepantie tussen de omvang van het maatschappelijk vastgoed en de beschikbare financiële middelen voor instandhouding. Integraal beleid op de maatschappelijke accommodaties moet tevens leiden tot het opheffen van deze discrepantie. Het realiseren en in stand houden van maatschappelijk vastgoed is ***geen doel*** op zich. De gemeente Rijswijk ziet accommodaties met een maatschappelijke functie nadrukkelijk als ***middel*** om beleidsdoelen te realiseren. Het inhoudelijke beleid is bepalend en “de stenen” zijn daaraan volgend.

3.2 Generieke visie op maatschappelijk vastgoed

Accommodaties die gerekend worden tot het maatschappelijk vastgoed dragen belangrijk bij aan het algemeen voorzieningenniveau, de kwaliteit van leefbaarheid, het woon/vestigingsklimaat en maatschappelijke participatie. Deze waarden worden door de gemeente Rijswijk van groot belang geacht. Ook de inwoners van de gemeente stellen prijs op een goed voorzieningenniveau. De hoge tevredenheid die blijkt uit onafhankelijk onderzoek[1] is hier illustratief voor. In het coalitieakkoord 2010-2014 heeft het college aangegeven het hoge voorzieningenniveau te koesteren.

Maatschappelijk vastgoed vormt nadrukkelijk een sturingsinstrument om gemeentelijke beleidsdoelstellingen te ondersteunen of te realiseren. Accommodaties met een maatschappelijk functie die laagdrempelig toegankelijk zijn stimuleren deelname van alle inwoners aan educatieve, sociale, culturele, recreatieve, sportieve, zorg en economische activiteiten. Spreiding en bereikbaarheid van accommodaties is dan ook een belangrijk aandachtspunt in deze kadernota. Waar nodig of wenselijk wordt uitgegaan van accommodaties “dicht bij huis” (op wijkniveau zoals basisscholen), waar mogelijk of noodzakelijk wordt uitgegaan van centrale situering (op stedelijk niveau, zoals het zwembad en de schouwburg).

[1] Elsevier: Beste Gemeente van Nederland

In deze kadernota wordt als uitgangspunt gehanteerd dat het maatschappelijk vastgoed in zijn diversiteit behouden blijft (type accommodaties en functies daarbinnen). Anderzijds is nadrukkelijk bezien op welke wijze tot verbeterde benutting van zowel bestaande als nieuw te realiseren accommodaties kan worden gekomen (herbezinning op de omvang en kwaliteit van het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed). Verbetering van zowel het maatschappelijk als het financieel rendement van betreffend vastgoed is het centraal gestelde doel van het integraal accommodatiebeleid.

3.3 Gemeentelijke regie op maatschappelijk vastgoed

Naast de instrumentele waarde van maatschappelijk vastgoed vertegenwoordigen accommodaties met een maatschappelijke functie een financiële waarde. De realisatie van maatschappelijk vastgoed vergt in de regel kapitaalintensieve investeringen die door de gemeente worden gepleegd. Met de instandhouding en exploitatie gaan eveneens structurele gemeentelijke middelen gepaard. De locaties waarop de maatschappelijke accommodaties zijn gesitueerd behoren tot de gemeentelijke grondpositie. Ook de waarde van betreffende gronden is groot, zeker wanneer in aanmerking wordt genomen dat “ruimte” steeds schaarser wordt in onze gemeente en daarnaast de financiële waarde van grond wordt bepaald door de bestemmingsmogelijkheden ervan.

Gelet op het feit dat de gemeente Rijswijk regie wenst te voeren op:

- de maatschappelijke functie c.q. functies die binnen het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed worden gehuisvest of van daaruit worden aangeboden;
- de laagdrempelige toegankelijkheid van accommodaties met een maatschappelijke functie voor alle inwoners van Rijswijk;
- het voorkomen van kapitaalvernietiging door verkeerd gebruik van of onderhoud aan maatschappelijk vastgoed;
- verbetering van de effectiviteit en efficiency binnen de portefeuille maatschappelijk vastgoed,

wordt nadrukkelijk het uitgangspunt gekozen dat de eigendom van opstallen, velden en gronden die door de gemeente zijn gerealiseerd in principe in eigendom bij de gemeente blijven. De eigendomspositie biedt de beste mogelijkheden voor het geven van sturing aan voornoemde doelstellingen.

3.4 Vastgoedexploitatie en functie-exploitatie worden gescheiden

Rijswijk streeft daarnaast naar professionalisering van het beheer en de exploitatie van maatschappelijke accommodaties. Voor een effectieve en efficiënte exploitatie van de **functie** (het ontwikkelen, aanbieden en uitvoeren van maatschappelijke activiteiten) zet de gemeente samenwerking voort of gaat samenwerking aan met partners uit het maatschappelijk middenveld. Het zorgen voor een effectieve en efficiënte **vastgoedexploitatie** rekent de gemeente vanuit de eigendom tot gemeentelijke kerntaak.

Het scheiden van de vastgoed- en functie-exploitatie heeft tot doel dat:

- maatschappelijke partners de focus volledig op de maatschappelijke activiteit kunnen richten. Hun expertise is daar op gericht en het wegnemen van de zorg voor beheer en onderhoud heeft tot gevolg dat maatschappelijke partners zich kunnen concentreren op hun kerndoelstelling;
- door het centraliseren van de verantwoordelijkheid voor de vastgoedexploitatie bij de gemeente schaalvoordeel wordt geboekt op (de aanbesteding van) onderhoud(swerkzaamheden);
- er sprake is van maximale regie op een verantwoorde en professionele instandhouding van maatschappelijke voorzieningen en kapitaalvernietiging wordt voorkomen.

Onder de vastgoedexploitatie worden navolgende taken gerekend:

- alle activiteiten die zich richten op het bevorderen van (continuïteit van) de verhuur van de maatschappelijke accommodaties voor functies en activiteiten die vanuit het beleid wenselijk worden geacht;
- alle activiteiten die een verantwoorde instandhouding van de maatschappelijke accommodaties tot doel hebben;
- alle activiteiten met betrekking tot de financiële planning, rapportages, debiteurenbewaking en crediteurenbewaking;
- alle activiteiten rondom verplichtingen, klant- en vastgoedgegevens (waaronder het beheer van contracten);
- alle activiteiten die te maken hebben met het dagelijks beheer van een maatschappelijke accommodatie.

Hoewel de gemeente de vastgoedexploitatie nadrukkelijk tot haar kerntaken rekent dient nog een nadere keuze te worden gemaakt ten aanzien van de vraag of zij de uitvoering van deze taken zelf ter hand neemt of, en zo ja op welke wijze, wenst uit te besteden. Als uitgangspunt wordt gesteld dat in situaties waar sprake is van één of enkele professionele (hoofd)huurders de verantwoordelijkheid voor dagelijks beheer zal worden geregeld via de huurovereenkomst en in het merendeel van de gevallen wordt neergelegd bij deze partij(en). Daar waar er sprake is van een accommodatie die door een veelheid van (vrijwilligers)organisaties wordt gebruikt, zal gebruik plaatsvinden via een gebruikersovereenkomst en zal het beheer in principe door of namens de gemeente worden geregeld. Voor de functie-exploitatie van het maatschappelijk vastgoed heeft Rijswijk overigens al diverse samenwerkingsverbanden met professionele partners die actief zijn binnen het maatschappelijk middenveld. Uitzondering daarop vormen Sportcentrum De Schilp, de Van Zweedenzaal en De Marimbahal, 3 gymzalen waar de gemeente nog zelf uitvoering geeft aan de functie-exploitatie.

3.4 Beleidsuitgangspunten maatschappelijke accommodaties

Een tweede doelstelling van het integraal accommodatiebeleid is het behoud van de bestaande diversiteit binnen het aanbod aan maatschappelijke accommodaties. Anderzijds noodzaakt de afnemende financiële ruimte van de gemeente tot het verbeteren van de effectiviteit en efficiency van het maatschappelijk vastgoed. De gemeente Rijswijk gaat verbetering van effectiviteit en efficiency van maatschappelijk vastgoed realiseren door het hanteren van navolgende beleidsuitgangspunten:

Multifunctioneel waar mogelijk
In situaties van nieuw te bouwen maatschappelijke accommodaties worden in de regel alleen nog multifunctionele accommodaties gerealiseerd. Door dit beleidsuitgangspunt te kiezen:

- vindt intensivering van grondgebruik en ruimtegebruik plaats. Onder het laatste wordt verstaan dat geen exclusiviteit voor het gebruik van ruimten aan gebruikers wordt gegeven indien men deze ruimten niet gedurende de volledige openstelling van de accommodatie benut;
- worden investeringen meer duurzaam doordat de accommodatie c.q. ruimten daarbinnen eenvoudiger zijn her te bestemmen;
- wordt het maatschappelijk rendement verhoogd doordat meer functies/ meer activiteiten vanaf één locatie c.q. accommodatie worden aangeboden;
- wordt de vastgoedexploitatie als geheel versterkt door geoptimaliseerde benutting van ruimten.

Dit betekent ook dat ruimten zodanig worden ingericht dat ze geschikt zijn voor multifunctioneel gebruik.

Intensiveren van medegebruik/verhogen bezettingsgraad
Daar waar sprake is van (al dan niet bestaande) monofunctionele accommodaties – denk hierbij bijvoorbeeld aan de schouwburg – wordt vanuit de vastgoedexploitatie zoveel mogelijk gestalte gegeven aan het intensiveren van medegebruik. Met het voorgaande wordt gestreefd naar het realiseren van een bezettingsgraad van 80% binnen alle maatschappelijke accommodaties en tegelijkertijd behoud van flexibiliteit om aan nieuwe initiatieven of tijdelijke behoeften van burgers of groepen van burgers tegemoet te kunnen komen.

Functionele clustering op wijkniveau
In aanvulling op het beleidsuitgangspunt om in situaties van nieuwbouw te kiezen voor multifunctionele accommodaties wordt nadrukkelijk gekozen voor het clusteren van functies, vooral op wijkniveau. Hierbij wordt ingezet op combinaties van onderwijs, welzijn, peuterspeelzaalwerk, kinderopvang en sport. De inhoudelijke achtergronden rondom de brede schoolontwikkeling in Rijswijk spelen hier al op in (zie paragraaf 4.1). Maatschappelijk vastgoed wordt een grote instrumentele rol toegedicht voor het bevorderen van leefbaarheid en sociale samenhang op het niveau van de Rijswijkse wijken.

Brede scholen, zowel in fysieke als netwerk-zin, dienen bij te kunnen dragen aan het invullen van de accommodatiebehoefte die uit wijkanalyses en/of wijkprogrammering naar voren komt. Hieronder wordt ook verstaan het vervullen van de functie “buurtontmoetingsruimte” voor wijkbewoners van alle leeftijden.

Functionele clustering op stedelijk niveau
Rijswijk heeft een rijk aanbod aan maatschappelijk vastgoed waarvan de diversiteit behouden blijft. Maatschappelijk vastgoed dat – in relatieve zin – laag frequent wordt bezocht en/of een stedelijk verzorgingsgebied heeft, wordt bij voorkeur niet alleen centraal in de gemeente gelegen maar tevens gecombineerd met andere maatschappelijke functies die een stedelijke functie hebben (hierbij is te denken aan maatschappelijke accommodaties als de schouwburg, de hoofdvestiging van de bibliotheek, Stichting Trias, Sportcentrum De Schilp). Centralisering van stedelijke functies laat overigens onverlet dat de activiteiten ook in wijken kunnen worden aangeboden.

Hiermee wordt bedoeld dat organisaties als Trias en de bibliotheek activiteiten aan kunnen bieden vanuit maatschappelijke accommodaties die in de verschillende wijken van Rijswijk beschikbaar zijn.

Aanpasbare en flexibele maatschappelijke accommodaties
Onze maatschappij is onderhevig aan snelle ontwikkelingen die leiden tot stelselmatig nieuwe behoeften vanuit de bevolking en, daarop anticiperend, ontwikkeling van nieuw beleid. Voor het accommodatiebeleid ten aanzien van maatschappelijk vastgoed heeft dit tot gevolg dat het van belang is te kunnen beschikken over accommodaties die geschikt zijn voor herbestemming.
Om dit te borgen wordt in situaties van nieuw te realiseren maatschappelijk vastgoed uitgegaan van flexibele en waar mogelijk op (en –af)schaalbare accommodaties die blijvend kunnen aansluiten bij de inhoudelijke beleidsdoelstellingen.
De keuze voor aanpasbaar en flexibel vorm te geven maatschappelijk vastgoed wordt in situaties van nieuwbouw van accommodaties vertaald in de opdracht aan de architect.

Duurzaam bouwen
De gemeente Rijswijk verstaat onder duurzaam bouwen meer dan alleen het toepassen van de juiste bouwmaterialen. In het gemeentelijk plan van aanpak Duurzaam Bouwen (2006) staat het uitgangspunt opgenomen dat gedurende het gehele bouwproces aandacht aan duurzaamheid wordt geschonken. Deze aandacht begint bij het formuleren van ambities op stedenbouwkundig niveau en vertaalt zich verder in de inrichting van de woonomgeving, woningbouw, utiliteitsbouw, renovatie, beheer en sloop. Deze duurzaamheidaspecten zijn onderdeel van het integraal beleid voor maatschappelijke accommodaties.
Daarnaast wordt voor duurzaam maatschappelijk vastgoed expliciet gekozen voor het uitgangspunt dat daartoe behorende accommodaties moeten kunnen “meebewegen” met de behoeften van de bevolking en daarop afgestemd beleid.

Harmonisatie van tarieven
Maatschappelijk gebruik van gemeentelijke maatschappelijke accommodaties staat voorop. Dit betekent niet alleen dat dit gebruik de hoogste prioriteit heeft bij de uitgifte in verhuur maar ook dat er sprake moet zijn van gelijke c.q. geharmoniseerde maatschappelijke tarieven. Om helder inzicht te hebben in de kosten die gepaard gaan met de instandhouding en exploitatie van gemeentelijk maatschappelijk vastgoed is het ontwikkelen van een kostprijs georiënteerde tariefsysteem het uitgangspunt.

Confrontatie bestaande situatie versus nieuwe beleidskaders maatschappelijk vastgoed

Hoofdstuk 4

In het vorige hoofdstuk is de gemeentelijke generieke visie op maatschappelijk vastgoed gepresenteerd. Deze visie is gebaseerd op inhoudelijke uitgangspunten en richt zich in eerste instantie niet op de omvang van het aanbod aan maatschappelijke accommodaties. Allereerst wordt bezien wat de consequenties zijn van de nieuwe beleidskaders voor de verschillende clusters van voorzieningen en in hoeverre deze consequenties specifieke aanvullende beleidskaders vergen.

4.1 Confrontatie cluster onderwijs

Basisonderwijs
De gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de huisvesting van het primair onderwijs komt voort uit wettelijke taken. Hierbij wordt in de wet aangegeven dat een schoolgebouw na realisatie door de gemeente in juridisch eigendom wordt overgedragen aan betreffend schoolbestuur, behalve wanneer anders door partijen wordt overeengekomen. In Rijswijk is het juridische eigendom tot dusver altijd overgedragen aan betreffend schoolbestuur maar hierbij moet bedacht worden dat er in die situaties altijd sprake was van traditionele scholen c.q. schoolgebouwen. Het aanvullende beleidskader voor basisonderwijs is consistent met de generieke visie en de beleidsregels zoals gepresenteerd in het vorige hoofdstuk. Het vormt daarnaast een concrete vertaling naar beleidsuitgangspunten die specifiek voor nieuw te realiseren brede basisscholen van toepassing zijn.

4.1.1 Accommodatie-uitgangspunten brede scholen

Voor de vorm te geven brede scholen wordt – vanuit de inhoudelijke doelstellingen – beoogd dat:

- de onderwijsfunctie wordt gecombineerd met overige functies (welzijn, sport, kunst/cultuur, zorg) in die zin dat:
  - elke functie zelfstandig kan functioneren als dat nodig is (eigen specifieke ruimten, eventueel eigen ontsluiting/entree);
  - de interne routing van de accommodatie (de brede school) transparant en zodanig verbindend is dat vermenging en combinatie van functies eenvoudig kan plaatsvinden. Het isoleren van één of meer functies wordt te allen tijde vermeden;

  Door toepassing van dit accommodatie-uitgangspunt wordt aangesloten bij de beleidsuitgangspunten "multifunctioneel waar mogelijk", intensivering van grondgebruik en ruimtegebruik" en "verhoging van het maatschappelijk rendement".
  Omdat beleidsinhoudelijk de keuze is gemaakt om in – nagenoeg – elke wijk van Rijswijk een brede school te realiseren, wordt tevens aangesloten bij "clustering op wijkniveau";
- de functies die aan het onderwijsgebouw worden toegevoegd zo worden gelegen dat deze eenvoudig kunnen worden herbestemd voor andere functies of invullingen.

Hiermee wordt aangesloten bij het beleidsuitgangspunt te zorgen voor "aanpasbare en flexibele maatschappelijke accommodaties".

Het functioneren van de totale accommodatie c.q. de brede school staat los van individuele functies omdat de daarvoor beschikbare ruimten eenvoudig kunnen worden aangepast aan gewijzigd gebruik. Dit is ook van belang om blijvend in te kunnen spelen op veranderende behoeften vanuit zowel de brede school zelf als vanuit de wijk;

- er sprake is van centraal gedeelde ruimten (aula, sportzaal, personele- en vergaderruimten, etc.).

Nadrukkelijk kiest de gemeente voor multifunctionele accommodaties met als doel intensivering van grondgebruik, ruimtegebruik en rendement (maatschappelijk en financieel). Het verzilveren van deze doelstellingen krijgt het best gestalte door centrale ruimten in een brede school op te nemen die voor alle gebruikers bestemd en toegankelijk zijn. Los van de accommodatiedoelen die daarmee worden gediend, zijn dergelijke centrale ruimten ook van belang om het inhoudelijke brede schoolconcept (samenwerking en arrangementvorming) te stimuleren vanuit de gebouwde omgeving.

4.1.2 Scheiding van vastgoed- en functie-exploitatie onderwijsaccommodaties

Bij wettelijke regelgeving is vastgelegd dat na realisatie van de onderwijsaccommodatie het juridisch eigendom wordt overgedragen aan het schoolbestuur en het economisch eigendom bij de gemeente blijft berusten. In de Rijswijkse praktijk leidt dit tot een vorm van vermenging van de vastgoed- en de functie-exploitatie in de zin van de verdeling van taken en verantwoordelijkheden - vooral op het gebied van onderhoud - tussen de gemeente en betrokken schoolbestuur. Het gevolg van het realiseren van brede scholen is het tot stand brengen van multifunctionele accommodaties waarin meer gebruikers zijn gehuisvest. Wanneer in die situatie de vastgoedexploitatie tot de verantwoordelijkheid van betreffend schoolbestuur blijft behoren, zal dit leiden tot extra taken en werkzaamheden voor de school in de nieuwe rol van verhuurder. Dit brengt een rol als aanspreekpunt voor de huurders met zich mee, maar ook een verantwoordelijkheid voor het verhuurd houden van de multifunctionele ruimten op een wijze die past bij de gemeentelijke visie op het brede schoolconcept en het voeren van regie op een gezamenlijk beheerplan.

Voorgestaan wordt ook bij brede scholen een scheiding tussen de vastgoed- en de functie-exploitatie tot stand te brengen. De vastgoedexploitatie behoort bij voorkeur vanuit het streven tot centralisering van de eigendom van maatschappelijk vastgoed tot de taak van de gemeente. Om een zuivere scheiding van vastgoed- en functie-exploitatie tot stand te brengen wordt er in principe geen juridisch eigendom meer overgedragen aan het betreffende schoolbestuur. De wettelijke regelgeving biedt hier de mogelijkheid toe. Het betrokken schoolbestuur verkrijgt in deze situatie de status van hoofdgebruiker, overeenkomstig de eigendomsverhoudingen zoals beschreven in de onderwijswetgeving en kan zich volledig concentreren op de onderwijsdoelstellingen (functie-exploitatie) en wordt vrijgehouden van overige met de accommodatie verweven neventaken.
Voor het scheiden van de vastgoed- en functie-exploitatie is overeenstemming met betrokken schoolbestuur benodigd. Hoewel door de gemeente wordt gestreefd naar centralisering van het eigendom van maatschappelijk vastgoed blijft maatwerk voor brede scholen mogelijk.

Voor brede scholen worden in het kader van het integraal accommodatiebeleid navolgende aanvullende beleidsregels gehanteerd:

in de situatie van reguliere "stand-alone" basisscholen:
Daar waar er sprake is van een reguliere "stand-alone" basisschool wordt de huidige situatie met betrekking tot eigendom voortgezet, dat wil zeggen dat het juridisch eigendom bij het schoolbestuur berust en de economische eigendom bij de gemeente Rijswijk.

in de situatie van een netwerk brede school:
Gelet op het feit dat een netwerk brede school is te typeren als een "stand-alone" accommodatie die vanuit netwerkprincipes invulling geeft aan een brede school concept, dus in samenwerking met nabij gesitueerde partners/functies, wordt eveneens uitgegaan van handhaving van de huidige situatie.

in de situatie van een fysieke (nieuw te realiseren) brede school:
1. de gemeente Rijswijk behoudt het integrale eigendom van de brede school vanuit de optiek dat daarmee de vastgoedexploitatie in één hand wordt gebracht;
2. als het schoolbestuur het juridisch eigendom toch wenst te verkrijgen dan vindt splitsing van eigendom plaats. Het onderwijsdeel wordt in juridisch eigendom overgedragen aan de school, terwijl het "brede schooldeel" (de overige functies/accommodatiedelen) in zowel economisch als juridisch eigendom van de gemeente blijft. De partijen houden echter wel de beschikkingsbevoegdheid over eigen ruimte middels extra afspraken. Hiermee wordt regie van de gemeente op een juiste benutting/bestemming van de multifunctionele ruimten geborgd. Deze splitsing van eigendom zal overigens wel leiden tot de noodzakelijke oprichting van een Vereniging van Eigenaren voor betreffende brede school waarin afstemming van en coördinatie op de vastgoedexploitatie plaatsvindt (in het kader van een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor eigenaars- c.q. groot onderhoud).

Los van de overeen te komen keuze uit voorgaande mogelijkheden ten aanzien van de vastgoedeigendom en –exploitatie zullen partijen in goed onderling overleg nadere afspraken maken over beheer en exploitatie.

Hoewel het beleidskader richting geeft, wordt geborgd dat situationele keuzen op basis van preferenties van betrokken schoolbesturen mogelijk blijft.

4.1.3 Bouwheerschap

Ten aanzien van het bouwheerschap van een fysieke brede school wordt het volgende beleidskader gehanteerd:
1. de gemeente neemt de regie op het ontwikkelings- en realisatieproces vanuit zowel haar financiële als haar inhoudelijke verantwoordelijkheid ter hand;
2. onder regie van de gemeente wordt door het schoolbestuur en overige partners een programma van eisen ontwikkeld;
3. onder regie c.q. in opdracht van de gemeente wordt per ontwikkeling gezamenlijk bepaald op welke wijze de uitvoering/realisatie gestalte krijgt.

4.1.4 Beheer

De functie-exploitatie behoort tot de directe verantwoordelijkheid van de verschillende partners binnen de fysieke brede school en vormt bij uitstek het eerste instrument om partners te bewegen op inhoudelijke gronden met elkaar samen te werken en dit te vertalen in concrete beheer- en exploitatieafspraken. Deze dienen nadrukkelijk als aanvulling op het inhoudelijke gezamenlijke programma gezien te worden. Onder initiële gemeentelijke regie wordt door alle betrokken gebruikers (school en overige functies) een beheer- en exploitatieplan opgesteld.

Voortgezet onderwijs

Met Stichting Lucas Onderwijs is een convenant afgesloten over verhuizing vanuit de drie huidige onderwijslocaties van het Stanislascollege Rijswijk naar de locatie Lange Kleiweg. Hiertoe heeft de gemeente Rijswijk de voormalige TH-locatie aan de Lange Kleiweg aangekocht. Onderdeel van het convenant is dat de drie huidige locaties van het Stanislascollege, te weten de locaties aan de H.R. Holstlaan, de Burgemeester Elsenlaan en de Generaal Vetterstraat om niet aan de gemeente worden overgedragen en als kostendrager dienen voor de genoemde aankoop.
In 2007 heeft Lucas Onderwijs aangegeven het afgesloten convenant niet langer te willen uitvoeren. De overlegsituatie die hierop volgde, waarbij ook Stichting Voortgezet Onderwijs Haaglanden (VO Haaglanden) is betrokken, heeft niet geleid tot een voor alle partijen aanvaardbaar alternatief. Separaat bestuurlijk overleg met Lucas Onderwijs heeft eind 2010 geleid tot een principeakkoord over alternatieve invulling van de herhuisvesting. In de tweede helft van 2011 wordt een voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd ter alternatieve invulling van de herhuisvesting. Dit voorstel zal op punten afwijken van de gangbare gemeentelijke regelgeving zoals beschreven in de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs.
VO Haaglanden is niet betrokken bij deze afspraak en blijft, conform de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs, gehuisvest op de twee huidige locaties aan de Van Vredenburchweg en de Karmozijnstraat.

Peuterspeelzalen, buitenschoolse opvang en kinderdagverblijven

Uit de confrontatie van de generieke beleidskaders met de huidige situatie blijkt dat de te hanteren tarieven voor al dan niet gesubsidieerde (VVE)peuterspeelzalen, buitenschoolse opvang en kinderdagverblijven verheldering nodig hebben, waarbij tevens een uitspraak gedaan moet worden over het gebruik van de wettelijk verplichte buitenruimte bij verhuur van accommodaties.

4.2 Confrontatie cluster sport

De zorg voor een goede sportinfrastructuur komt voort uit gemeentelijk beleid en niet uit wettelijke verplichtingen. Uitzondering hierop wordt gevormd door het faciliteren van het bewegingsonderwijs voor basisscholen, dat wel tot een wettelijke taak behoort.
Daar waar het gaat om de binnensport- en de buitensportaccommodaties heeft de gemeente vrijheid in handelen en het maken van keuzen. Uit zowel het sportbeleid als het welzijnsbeleid komt echter duidelijk naar voren dat het stimuleren van sport- en beweegactiviteiten een belangrijk gemeentelijk speerpunt vormt. De zorg voor goede accommodaties komt vooral daaruit voort.

Ook voor het cluster sport is bezien in hoeverre een confrontatie met de generieke visie en beleidsregels zoals die zijn gepresenteerd in hoofdstuk 3 leidt tot te nemen maatregelen. Hieruit is gebleken dat er aanleiding bestaat om nadere keuzen voor de sportaccommodaties te maken op het gebied van de scheiding van de vastgoed- en functie-exploitatie.

4.2.1 Scheiding van vastgoed- en functie-exploitatie (binnen)sportaccommodaties

In nagenoeg alle situaties met betrekking tot het maatschappelijk vastgoed wordt er door de gemeente voor de functie-exploitatie samengewerkt met partners uit het maatschappelijk middenveld. Denk hierbij aan onderwijs (schoolbesturen), welzijn (onder andere Stichting Welzijn Rijswijk, Stichting Rijswijkse Kinderopvang), de Stichting Schouwburg Rijswijk en Stichting Trias.
Het cluster sport vormt hier voor een belangrijk deel een uitzondering op. Het eigendom van alle sportaccommodaties berust bij de gemeente. Club- en kleedaccommodaties zijn eigendom van betreffende buitensportverenigingen. Uitzondering daarop vormt de accommodatie op sportpark Vredenburch. Deze accommodatie is gemeentelijk eigendom, is multifunctioneel van aard en wordt op basis van verhuur aan de buitensportvereniging en de buitenschoolse opvang ter beschikking gesteld. Voor de toekomst is het van belang te bepalen of een dergelijke constructie tot structureel beleid gaat horen of tot incident moet worden gerekend. Dit wordt als een actiepunt meegenomen voor de op te stellen uitwerkingsplannen. De vastgoedexploitatie van de buitensportaccommodaties is een gemeentelijke verantwoordelijkheid waarvoor gedeeltelijk samenwerking is gezocht met een derde (ten aanzien van het onderhoud aan de velden).

Anders is de situatie met betrekking tot de gemeentelijke binnensportaccommodaties. De functie-exploitatie (het beheer, openstelling, programmering en de uitvoering daarvan) vindt plaats door de gemeente met behulp van de inzet van gemeentelijk personeel. Dit geldt zowel voor de Van Zweedenzaal, Marimbahal als Sportcentrum De Schilp. Bovendien zijn voor deze accommodaties de vastgoed- en de functie-exploitatie binnen één organisatieonderdeel gebracht, te weten de afdeling Stadsbeheer. Hierbij moet overigens nog worden aangetekend dat de uitgifte in verhuur van de accommodaties plaatsvindt vanuit de afdeling Stad en Samenleving.

Vanuit de basisprincipes die geformuleerd zijn voor deze Kadernota Integraal Accommodatiebeleid en met als doel te komen tot uniformiteit in de regie op de instandhouding en het gebruik van gemeentelijk maatschappelijk vastgoed, wordt idealiter ook voor het cluster sport c.q. de binnensportaccommodaties een scheiding van de vastgoed- en functie-exploitatie tot stand gebracht. Om dit te realiseren kan voor het beheer en de exploitatie van Sportcentrum De Schilp, de Van Zweedenzaal en de Marimbahal tot samenwerking worden gekomen met een private (markt) partij. Met uitvoering van deze actie wordt binnen het totale bestand aan gemeentelijke maatschappelijke accommodaties tot eenduidigheid gekomen op het gebied van gemeentelijke taken en regie en aan derden op te dragen of uit te besteden taken. De maatschappelijke functie en doelen blijven geborgd door hierop sterke gemeentelijke regie uit te oefenen in de contractvorming.

Andere voordelen die hiermee bereikt kunnen worden:

- de exploitatie wordt momenteel uitgevoerd door gemeentelijk personeel. De ambtelijke formatie en structurele personele kosten kunnen worden teruggebracht door overdracht van de exploitatie aan een marktpartij;

- marktpartijen hanteren een privaatrechtelijke CAO die voor de gemeente financieel gunstiger is. Rekeninghoudend met het feit dat de personele kosten circa 35% deel uitmaken van de kostenkant van de bedrijfsvoering van een zwembad/sporthal kan hiermee een structureel financieel voordeel worden behaald;
- de exploitatie kan risicodragend worden opgedragen aan een marktpartij waardoor de gemeente gedurende de contractperiode zekerheid heeft over de financiële bijdrage aan betreffende exploitaties;
- de continuïteit in de bedrijfsvoering wordt (beter) geborgd door een marktpartij die landelijk actief is en daarvoor verantwoord kan zorgen vanuit eigen mogelijkheden;
- productontwikkeling en –innovatie (in de zin van activiteiten en programmering) wordt betrokken vanuit de moederorganisatie van de landelijk opererende marktpartij wat de aantrekkelijkheid van de accommodaties voor de gebruikers ten goede komt.

De wijze waarop deze actie ter hand wordt genomen is uitgewerkt in hoofdstuk 5.

4.2.2 Binnensportaccommodaties

Om de Marimbahal en Van Zweedenzaal weer op voldoende kwaliteitsniveau te brengen moeten flinke investeringen worden gedaan. Mogelijke kansen worden gezien in een combinatie van onderwijs en sport. De ontwikkeling van brede scholen biedt – in combinatie met het faciliteren van het bewegingsonderwijs – de mogelijkheid om bij elke brede school dubbele gymzalen te realiseren. Hiermee kan wellicht zoveel binnensportcapaciteit worden gerealiseerd dat handhaving van de Marimbahal en Van Zweedenzaal niet meer noodzakelijk is en daarmee ook de benodigde investeringen in deze twee binnensportaccommodaties kunnen komen te vervallen. Om een heldere afweging te kunnen maken dienen het brede school scenario en de scenario's renovatie/nieuwbouw Marimbahal en Van Zweedenzaal uitgewerkt te worden.
De wijze waarop de scenario uitwerking plaatsvindt is opgenomen in hoofdstuk 5.

4.3 Confrontatie welzijn

Uit de confrontatie van de generieke beleidskaders met de huidige situatie binnen de welzijnssector blijkt dat:

- een volledige scheiding van vastgoedexploitatie en functie-exploitatie nog niet aan de orde is binnen de relatie tussen de gemeente Rijswijk en de Stichting Welzijn Rijswijk. Belangrijkste element daarin is het feit dat het dagelijks beheer (inclusief de uitgifte in verhuur aan derden) bij de Welzijn Rijswijk is ondergebracht. Analyse van de relatie van de gemeente Rijswijk en deze stichting heeft aangetoond dat de component beheer in de opdracht aan de stichting leidt tot hoge kosten en als gevolg daarvan navenante tekorten op de begroting van Welzijn Rijswijk;
- een belangrijk deel van de gemeentelijke welzijnsaccommodaties (in beheer bij SWR) kent een hoog leegstandspercentage. Mede naar aanleiding hiervan heeft SWR met ingang van 1 juli 2011 uitsluitend nog de accommodaties Stervoorde en het Oude Raadhuis in beheer. Het beheer van de overige welzijnsaccommodaties is overgedragen aan de gemeente;

- een deel van de ruimten in gemeentelijke welzijnsaccommodaties worden monofunctioneel benut;
- een deel van de ruimten in gemeentelijke welzijnsaccommodaties is in verhuur bij (commerciële markt)partijen die geen welzijnsactiviteiten aanbieden;
- de huurtarieven die worden gehanteerd voor het in gebruik geven van de welzijnsaccommodaties zijn divers en dienen (kostprijs georiënteerd) te worden geharmoniseerd;
- de relatie tussen de gemeente Rijswijk en buurt/wijk/speeltuinverenigingen is niet geformaliseerd, waardoor er geen sprake is van een professionele vastgoedexploitatie;
- de te hanteren tarieven voor al dan niet gesubsidieerde (VVE)peuterspeelzalen, buitenschoolse opvang en kinderdagverblijven verheldering nodig heeft, waarbij tevens een uitspraak gedaan moet worden over het gebruik van de wettelijk verplichte buitenruimte bij verhuur van accommodaties.

Voorgaande resultaten van de confrontatie generiek beleidskader versus bestaande situatie in de welzijnssector leiden tot navolgende aanvullend beleidskader welzijn:

4.3.1 Scheiding van vastgoed- en functie-exploitatie welzijnsaccommodaties

De opdracht aan de Welzijn Rijswijk tot het beheren (en in verhuur uitgeven) van gemeentelijke welzijnsaccommodaties wordt heroverwogen en afgebouwd. Hierdoor krijgt de Welzijn Rijswijk de gelegenheid zich te concentreren op haar kerntaken, te weten het ontwikkelen, aanbieden en uitvoeren van welzijnsactiviteiten.

4.3.2 Accommodatie-uitgangspunten welzijn

Gebruiksbestemming/uitgifte in verhuur

De gemeentelijke welzijnsaccommodaties zijn bedoeld voor het huisvesten van welzijnsactiviteiten. Dit betekent dat duurzaam commercieel gebruik van daardoor monofunctionele ruimten door marktpartijen niet past bij de gemeentelijke doelstellingen. Ditzelfde geldt voor het indirect subsidiëren van het gebruik door kerken door toepassing van maatschappelijke tarieven. Hierover zijn in de Algemene Subsidieverordening duidelijke regels zijn opgenomen. De huurovereenkomsten of gebruiksafspraken met betreffende marktpartijen zullen worden beëindigd. Met de gebruikmakende kerken wordt in gesprek gegaan waarbij het in rekening brengen van het commerciële gebruikstarief uitgangspunt is.

Voor de (toekomstige) uitgifte in verhuur van welzijnsaccommodaties wordt een prioritering gehanteerd waarvoor is aangesloten bij de prioriteitsgroepen zoals die door Welzijn Rijswijk zijn vastgelegd (bron: Ondernemingsplan Stichting Welzijn Rijswijk, 2002):

Prioriteitsgroep 1:	bewoners-, vrijwilligers- en maatschappelijke organisaties die werkzaam zijn op het gebied van wonen, woonomgeving, ruimtelijke ordening en milieu, werken, ontplooiing, ontmoeting en recreatie al dan niet wijkgebonden;
Prioriteitsgroep 2:	andere door de gemeente Rijswijk gesubsidieerde organisaties of groepen die in Rijswijk gevestigd zijn en zich typeren door een welzijnssignatuur;
Prioriteitsgroep 3:	organisaties of groepen met een maatschappelijke doelstelling uit Rijswijk;

Prioriteitsgroep 4:	organisaties of groepen met een maatschappelijke doelstelling die ook in of ten behoeve van Rijswijk actief zijn;
Overige groepen:	commerciële organisaties, instellingen of doeleinden.

Multifunctioneel gebruik

In de bestaande situatie maken enkele bewonersorganisaties exclusief gebruik van ruimten binnen gemeentelijke welzijnsaccommodaties. In het kader van het belang dat de gemeente hecht aan bewonersparticipatie en samenlevingsopbouw heeft het huisvesten van bewonersorganisaties een hoge prioriteit. In het kader van de gewenste verbetering van het maatschappelijk en financieel rendement van het gebruik van maatschappelijke accommodaties, wordt echter multifunctionaliteit en medegebruik nagestreefd. Voor alle gebruikersgroepen die welzijnsactiviteiten aanbieden c.q. uitoefenen en daarom ook voor bewonersorganisaties wordt daarom in het aanvullende beleidskader Welzijn gesteld dat:

- bewonersorganisaties behoren tot de primaire doelgroep voor het gebruik van gemeentelijke welzijnsaccommodaties en daardoor de hoogste prioriteit kennen bij de uitgifte in verhuur van ruimte(n);
- beschikbaarstelling plaatsvindt voor de dagen en uren waarop de bewonersorganisatie daar daadwerkelijk gebruik van maakt (geen exclusief gebruik meer), zodat de ruimten daarnaast ook voor andere welzijnsactiviteiten kunnen worden ingezet;
- deze aanvullende gebruiksregels gelden overigens naast bewonersorganisaties ook voor andere organisaties en/of doelgroepen die welzijnsactiviteiten uitvoeren en gebruik willen maken van gemeentelijke welzijnsaccommodaties.

Professionalisering vastgoedexploitatie

Onderdeel van een professionele vastgoedexploitatie is het hebben van inzicht in de kostprijs van (delen van) de accommodatie en het op basis daarvan hanteren van tarieven. De gemeentelijke welzijnsaccommodaties dienen een maatschappelijk doel waarvoor laagdrempelige tarieven worden gehanteerd die niet kostendekkend zijn. Evenwel kan – naar analogie van de gemeentelijke tarieven voor sportaccommodaties – een kostprijs georiënteerde tariefstructuur worden gehanteerd. In de bestaande situatie is er sprake van uiteenlopende tariefafspraken en in een aantal gevallen het ontbreken van huur- of in gebruikgevingsovereenkomsten. Bedoelde professionalisering krijgt gestalte langs een tweetal lijnen:

1. het ontwerpen van een kostprijs georiënteerde tariefstructuur naar analogie van de sportsector, waarbinnen een differentiatie wordt gehanteerd die aansluit bij de prioriteitsgroepen voor de ingebruikgeving van (ruimten binnen) accommodaties die op hoofdlijn wordt gebaseerd op:
   - *een maatschappelijk tarief*
   - *een commercieel tarief*
2. het ontwikkelen en hanteren van gestandaardiseerde huur- en/of ingebruikgeving overeenkomsten.

De standaard huurovereenkomsten kunnen tevens worden gebruikt voor het formaliseren van de afspraken tussen de gemeente Rijswijk en de buurt/wijk/speeltuinverenigingen ten aanzien van het gebruik van de gemeentelijke speeltuinen, de verdeling van onderhoudswerkzaamheden en de financiering daarvan. Daarnaast dient de situatie met betrekking tot geplaatste opstallen te worden geformaliseerd.

Optimaliseren bezetting welzijnsaccommodaties
Uit de inventarisatie en analyse is gebleken dat de gemeentelijke welzijnsaccommodaties die in beheer zijn bij de Welzijn Rijswijk een hoog leegstandspercentage kennen. Vanuit het generieke beleidskader integraal accommodatiebeleid wordt gestreefd naar optimalisering van maatschappelijk en financieel rendement. Voor de sector welzijn wordt als aanvullende beleidsregel gesteld dat voor de welzijnsaccommodaties gestreefd dient te worden naar een maximale bezetting. Inmiddels heeft Welzijn Rijswijk uitsluitend nog de accommodaties Stervoorde en het Oude Raadhuis in beheer. De overige welzijnsaccommodaties zijn in beheer teruggegeven aan de gemeente.

Om tot adequate oplossing van de geschetste situatie met betrekking tot leegstand, commercieel gebruik en de hoge beheerkosten van de Stichting Welzijn Rijswijk te komen, is herverdeling van de capaciteit over de verschillende gemeentelijke welzijnsaccommodaties uitgangspunt. Hierbij doet zich de mogelijkheid voor om een aantal accommodaties optimaal te benutten en tegelijkertijd enkele accommodaties volledig vrij van gebruik te maken. Door het laatste kan het aantal accommodaties worden teruggebracht waardoor wordt bijgedragen aan het opheffen van de discrepantie tussen beschikbare financiële middelen voor instandhouding versus de omvang van het gemeentelijke accommodatiebestand.

4.4 Confrontatie kunst/cultuur
Uit de confrontatie tussen de generieke visie en beleidsregels blijkt voor de cluster kunst en cultuur dat er in de organisatie met betrekking tot de in gebruik zijnde gemeentelijke accommodaties in alle gevallen sprake is van een scheiding tussen de vastgoed- en de functie-exploitatie. Dit is onder meer goed terug te zien in de relatie tussen de gemeente en de Stichting Rijswijkse Schouwburg en de gemeente en de Stichting Trias. Waar het gaat om multifunctionaliteit en intensief medegebruik springt de Ottoburg in het oog, die eerder in deze nota al is aangeduid als kunst- en cultureel (en welzijns)verzamelgebouw.
Voorts blijkt dat zowel de generieke visie als de beleidsregels voor integraal accommodatiebeleid volledig consistent zijn met het vigerende beleid en de voornemens ten aanzien van kunst en cultuur uit het coalitieakkoord. Op grond hiervan wordt geconcludeerd dat er voor de cluster kunst en cultuur geen aanvullend beleidskader nodig is.

4.5 Confrontatie zorg
Voor de cluster zorg leert de confrontatie tussen de generieke visie en beleidsregels dat het niet nodig is om voor dit cluster een aanvullend beleidskader op te stellen. De gemeente vervult wettelijke taken op het gebied van zorg die voor een belangrijk deel op basis van regionale samenwerking en inkoop van diensten gestalte krijgt (bijvoorbeeld de Stichting Mantelzorg en AMW Kwadraad).

Het zorgloket en het CJG behoren echter wel in de zin van accommodatie tot de gemeentelijke verantwoordelijkheden. Voor wat betreft het zorgloket is al gekozen voor integratie in het stadhuis en voor het CJG is tot en met 2013 huisvesting gevonden aan de Karel Doormanlaan. De komende tijd wordt onderzocht op welke locatie het CJG na 2013 permanent gehuisvest kan worden. Hierbij wordt handhaving op de Karel Doorman door het verbeteren van de huidige locatie eveneens betrokken.
De mogelijke noodzaak voor een satelliet-functie van het CJG in Rijswijk Zuid wordt los daarvan niet uitgesloten. Leidend voor de keuze van permanente huisvesting van het CJG zijn criteria als centraal gelegen, goed bereikbaar, laagdrempelig, betaalbaar en in de nabijheid van gerelateerde doelgroepvoorzieningen.

5.1 Inleiding

Uit de vorige hoofdstukken is gebleken dat de gemeente Rijswijk haar maatschappelijk vastgoed ziet als één van de middelen om beleidsdoelstellingen op het gebied van onderwijs, sport, kunst/cultuur, zorg en welzijn te realiseren. Behoud van de rijke schakering in het aanbod van maatschappelijke accommodaties is een primair doel. Dit is niet gelijk aan het behoud van het aantal accommodaties.
Verschillende beleidsuitgangspunten en beleidskaders zijn gesteld om tot verbetering van zowel het maatschappelijk rendement (gebruik van de accommodaties voor de juiste activiteiten) als het financieel rendement te komen. Vervolgens zijn de inventarisatie- en analyseresultaten per cluster aan deze beleidsuitgangspunten en beleidskaders getoetst. Dit heeft geleid tot aanvullende beleidskaders en voorgestelde actiepunten.
In dit hoofdstuk worden de verschillende actiepunten op hoofdlijnen beschreven en onderbouwd. Deze vormen de basis voor de wijze waarop het college van B&W uitvoering gaat geven aan deze nota.

Het college is zich er terdege bewust van het feit dat zich bij de verdere uitwerking van de hieronder genoemde actiepunten keuzes en oplossingsrichtingen in een bredere context kunnen c.q. moeten worden bekeken. Al eerder is aangegeven, dat het accommodatiebeleid geen doel op zich is, maar dat het één van de middelen is om de inhoudelijke doelstellingen op de diverse beleidsterreinen te realiseren.

Tevens geldt, dat er óók oog moet zijn voor het niet-gemeentelijke maatschappelijke vastgoed, alleen al vanwege het feit, dat in onze veranderende maatschappij het belang van samenwerking met de voor de gemeente Rijswijk relevante partners op het gebied van welzijn, sport, kunst/cultuur, onderwijs en zorg steeds verder zal toenemen.
Dat de uitvoering van deze kadernota in het huidige en toekomstige krappe financiële tijdsbeeld moet worden geplaatst, mag als voldoende bekend worden verondersteld.

5.2 Actiepunten en uitvoeringsplan cluster Onderwijs

Voor de cluster Onderwijs worden vanuit deze kadernota de volgende actiepunten en uitvoeringsplannen onderscheiden:

Actiepunt 1 Realiseren van nieuwbouw van 5 brede (basis)scholen

Rekening houdend met de benodigde basisscholen in Rijswijk Zuid dient de ontwikkeling en nieuwbouw van een 5-tal brede basisscholen te worden opgepakt. Conform de kaders uit deze kadernota neemt de gemeente Rijswijk hiervoor de regie op zich evenals het bouwheerschap. Voor de verschillende brede basisscholen zal een afzonderlijk plan van aanpak worden opgesteld in samenspraak en samenwerking met betrokken schoolbesturen.
Per brede schoollocatie wordt een *Uitvoeringsplan brede basisschool* opgesteld.

Oplevering 1e uitvoeringsplan brede basisschool	*2012*
Volgende uitvoeringsplannen brede basisscholen	*2013-2020*

Actiepunt 2 Uitwerken van scenario's/mogelijkheden voor het beheer van brede scholen

Kenmerkend voor brede scholen is gezamenlijke huisvesting, gebruik en inhoudelijke samenwerking tussen partners op het gebied van onderwijs, kinderopvang, welzijn, cultuur en/of sport. Onder regie van de gemeente wordt per brede school met deze partners een beheer- en exploitatieplan opgesteld. Overkoepelend zal door de gemeente een *Uitvoeringsplan beheer brede scholen* worden opgesteld waarin scenario's en mogelijkheden voor het dagelijks beheer van brede scholen worden uitgewerkt om tot het meest wenselijke scenario te komen dat als blauwdruk geldt voor alle te ontwikkelen brede scholen.

Oplevering uitvoeringsplan Beheer Brede Scholen *2012*

Actiepunt 3 Realiseren van alternatieve huisvesting voor het Lucas Voortgezet Onderwijs

Eind 2010 heeft bestuurlijk overleg met Lucas Onderwijs geleid tot een principeakkoord over alternatieve huisvesting. In het *Uitvoeringsplan alternatieve huisvesting Lucas VO* wordt het principeakkoord inhoudelijk uiteengezet en uitgewerkt.

Oplevering uitvoeringsplan alternatieve huisvesting Lucas VO *2e helft 2011*

Uitvoering *2012 -2017*

Actiepunt 4 Formaliseren van afspraken met betrekking tot alternatief gebruik van leegstaande onderwijslokalen

Zoals uit de analyse voor het cluster onderwijs is gebleken worden leegstaande lokalen door schoolbesturen anders dan voor onderwijs benut of in verhuur uitgegeven aan derden. Gezien het beleid dat in deze kadernota is geformuleerd dienen lokalen die niet langer een onderwijsfunctie vervullen door betreffende schoolbesturen "teruggegeven" te worden aan de gemeente Rijswijk. Op grond van artikel 110 van de Wet op het primair onderwijs gaat het hierbij om een gebouw of terrein of een voor eigendomsoverdracht vatbaar gedeelte daarvan, niet om een enkel leegstaand lokaal. De gemeente zal deze lokalen vervolgens in verhuur kunnen geven aan partijen die daarin geschikte activiteiten wensen te ontwikkelen (bijvoorbeeld kinderopvang of BSO). De hoogte van het tariefvoor de verhuur is afhankelijk van de prioriteitsgroep (zie pagina 47). De inhoudelijke gedetailleerde achtergronden, het proces dat schoolbesturen moeten volgen om leslokalen terug te geven aan de gemeente en de procedure die de gemeente volgt om deze lokalen vervolgens in verhuur uit te geven, wordt uitgewerkt in het *Uitvoeringsplan gebruik leegstaande onderwijslokalen.*

Oplevering uitvoeringsplan gebruik leegstaande onderwijslokalen *2012*

Actiepunt 5 Opstellen nieuwe MOPS huisvesting basisonderwijs

De huidige meerjarenonderhoudsplannen van de gebouwen voor basisonderwijs zijn achterhaald. Voor alle gebouwen wordt een nieuwe meerjaren onderhoudsplannen opgesteld, die tweejaarlijks wordt bijgesteld. Deze MOP's zullen worden gebruikt om nieuwe afspraken te maken met schoolbesturen om de aanvraagprocedure voor het huisvestingsprogramma te vereenvoudigen. Onderzocht in hoeverre hierbij een tussenvorm mogelijk is tussen toepassing van de verordening en structurele meerjarige doordecentralisatie.

Uitvoeren opstellen meerjaren onderhoudsplannen *2012 – 2020*

Actiepunt 6 Verbeteren bezetting peuterspeelzalen/combinatie met brede school
De bezetting van een aantal peuterspeelzalen kan worden verbeterd. Hiernaar zal onderzoek worden verricht in combinatie met het gemeentelijk beleidsstreven om in elke wijk c.q. binnen elk brede schoolverband één peuterspeelzaal met voorschoolse educatie te realiseren.
Uitvoeringsplan verbeteren bezetting peuterspeelzalen eind 2011

5.3 Actiepunten en uitvoeringsplan cluster Sport

Binnen de cluster sport is er in tegenstelling tot de andere clusters, nog geen sprake van een scheiding tussen de vastgoedexploitatie en de functie-exploitatie. Dit betreft voornamelijk de gemeentelijke binnensportaccommodaties, te weten Sportcentrum De Schilp, de Van Zweedenzaal, de Marimbahal en de 3 gemeentelijke gymnastieklokalen, Tevens doet zich ten aanzien van de Van Zweedenzaal en de Marimabalhal de vraag voor in hoeverre in stand houding nog wenselijk c.q. noodzakelijk is.

Actiepunt 7 Voor Sportcentrum De Schilp wordt onderzocht of het mogelijk en wenselijk is om te komen tot een scheiding van de vastgoedexploitatie en de functie-exploitatie
Scheiding van de vastgoedexploitatie en de functie-exploitatie wordt gezien als kans om tot consistent beleid en verbeterde mogelijkheden tot kostenbeheersing te komen. De laatste kans zou kunnen worden benut door de functie-exploitatie op te dragen aan een marktpartij, Om tot aangescherpt inzicht te komen tot de feitelijke mogelijkheden tot kostenbeheersing en risicobeperking wordt een quick scan uitgevoerd naar de effecten van aanbesteding van de functie-exploitatie van Sportcentrum De Schilp. De resultaten daarvan worden in een *Uitvoeringsplan functie-exploitatie Sportcentrum De Schilp* uitgewerkt en voor besluitvorming voorgelegd.
Oplevering uitvoeringsplan functie-exploitatie Sportcentrum De Schilp 4e kwartaal 2011

Actiepunt 8 Scenario-uitwerking binnensportaccommodaties
Zowel de Van Zweedenzaal als De Marimbahal voldoet niet meer aan de eigentijdse bouwkundige en sporttechnische eisen. Om deze binnensportaccommodaties weer op voldoende kwaliteitsniveau te brengen moeten flinke investeringen worden gedaan. De benodigde investeringen en (sporttechnische) effecten daarvan worden uitgewerkt (scenario 1). Daarnaast worden er kansen gezien door het maken van een combinatie van onderwijs en sport. De ontwikkeling van brede scholen vereist ook realisatie van accommodatie voor het bewegingsonderwijs. Door in plaats van 1 gymnastieklokaal, dubbel gymzalen te realiseren bij de brede scholen kan mogelijkerwijze voldoende binnensportcapaciteit worden gerealiseerd waarvan zowel het onderwijs, de wijk als sportverenigingen zouden kunnen profiteren, Als gevolg daarvan zouden zowel de Van Zweedenzaal als de Marimbahal kunnen worden afgestoten. Ook de benodigde investeringen en (sporttechnische) effecten van deze mogelijkheid worden uitgewerkt (scenario 2). Tegelijkertijd worden bij de scenario-uitwerking binnensportaccommodaties mogelijkheden en aanbevelingen gepresenteerd voor het oplossen van de gesignaleerde knelpunten binnen het cluster sport.

Deze knelpunten betreffen de afspraken rondom poolvorming, mogelijkheden voor het verhogen van de bezettingsgraad van de binnensportaccommodaties, de piekbelasting gedurende het winterseizoen, het faciliteren van Rijswijkse basissporten, clubaccommodatie c.q. ruimte voor binnensportverenigingen en beleid ten aanzien van de horecafunctie in binnensportaccommodaties.
Oplevering uitvoeringsplan scenario-uitwerking binnensportaccommodaties 2012

Actiepunt 9 Clubaccommodaties buitensportparken
Uit de analyse voor de cluster sport is voorts gebleken dat het merendeel van de bestaande clubaccommodaties een integrale verantwoordelijkheid is van de buitensportverenigingen (zowel waar het realisatie, dagelijks onderhoud als groot onderhoud betreft). Uitzondering is ontstaan door de gemeentelijke realisatie van de multifunctionele accommodatie op sportpark Vredenburch, die tot de gemeentelijke maatschappelijke eigendommen behoort en deels in verhuur als clubaccommodatie wordt uitgegeven aan de betreffende buitensportvereniging. Op basis van een inhoudelijke beleidsuitwerking dient antwoord gegeven te worden op de vraag in hoeverre er hier sprake is van een eenmalige situatie of van structureel gewenst beleid. Reden om deze inhoudelijke afweging te maken wordt mede ingegeven door het feit dat uit landelijke ervaringen telkens blijkt dat sportverenigingen niet in staat zijn om de (volledige) investering voor nieuwbouw van de clubaccommodatie op zich te nemen. Aanpassing van dit beleid zou kansen kunnen bieden om gefaseerd op alle gemeentelijke buitensportaccommodaties multifunctionele accommodaties te realiseren die voor intensief maatschappelijk gebruik worden bestemd (dus naast clubaccommodatie voor bespelende verenigingen ook functies vervullen voor bijvoorbeeld doelgroepactiviteiten, sport BSO's en dergelijke). De financiële haalbaarheid van een dergelijke beleidswijziging wordt expliciet in beeld gebracht en is onderdeel van de bestuurlijke besluitvorming die vervolgens plaatsvindt. De totale context en consequenties worden gepresenteerd in een *Uitvoeringsplan clubaccommodaties buitensportparken.*
Oplevering uitvoeringsplan 2013

5.4 Actiepunten en uitvoeringsplan cluster Welzijn
In algemene zin is het gemeentelijk beleid er op gericht dat welzijnsactiviteiten door de gehele gemeente heen aangeboden moeten worden en niet onlosmakelijk verbonden zijn met één of enkele accommodaties. Onder meer de brede schoolontwikkeling biedt goede handvatten om welzijnsactiviteiten naar de wijk te brengen en vanuit het brede schoolgebouw aan te bieden. Deze opvatting strookt met het uitgangspunt dat maatschappelijk vastgoed een instrument is om beleidsdoelstellingen te realiseren en het bezitten van maatschappelijk vastgoed geen doel op zich vormt. Daarnaast is gebleken dat er onvoldoende formele afspraken bestaan tussen de gemeente en buurt-, wijk-, speeltuinorganisaties over de verdeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden, onder andere ten aanzien van onderhoud. Ook is vastgesteld dat het verhuurbeleid niet consistent is met maatschappelijke doelen en sterk varieert in tarieven. Voorts is er binnen de cluster Welzijn sprake van een relatief groot aantal gemeentelijke maatschappelijke accommodaties. Deze zijn in beheer bij de gemeente en Welzijn Rijswijk en kenmerken zich in exploitatie door een hoog leegstandspercentage . Op basis van het geformuleerde integraal accommodatiebeleid in deze Kadernota en het aanvullende beleidskader Welzijn worden de volgende actiepunten uitgevoerd.

Actiepunt 10 Herverdeling capaciteit bestaande welzijnsaccommodaties

Er zal onderzoek worden gedaan naar herverdeling van de capaciteit van de bestaande welzijnsaccommodaties. Enerzijds wordt dit ingegeven door het ophogen van de bezettingsgraad van deze accommodaties anderzijds wordt het mogelijk geacht door herverdeling tot het leeg roosteren en als gevolg daarvan afstoten van accommodaties te kunnen komen. De resultaten van dit actiepunt worden neergelegd in een *Uitvoeringsplan herverdeling capaciteit bestaande welzijnsaccommodaties.* De herverdeling van de capaciteit heeft betrekking op de volgende gemeentelijke accommodaties:

- Ottoburg
- De Smeltkroes
- Plexat
- Stervoorde
- Oude Raadhuis
- Laboucherelaan 1
- welzijnsruimte in de Marimbahal.

Oplevering uitvoeringsplan herverdeling capaciteit welzijnsaccommodaties 2011/2012

Actiepunt 11 Professionaliseren vastgoed- en functie-exploitatie welzijnsaccommodaties

In deze Kadernota is op strategisch niveau beleid geformuleerd voor de uitgifte in verhuur van gemeentelijke maatschappelijke accommodaties, inclusief de wijze waarop de tariefstructuur gestalte dient te krijgen. In dit uitvoeringsplan wordt voornoemd strategisch beleid geoperationaliseerd door uitwerking te geven aan:

- de bestaande verhuursituaties die binnen de verschillende gemeentelijke maatschappelijke accommodaties bestaan worden gedetailleerd onderzocht en geanalyseerd;
- daar waar ruimten in welzijnsaccommodaties in maatschappelijke zin monofunctioneel worden gebruikt, zal het bestaande gebruik worden omgevormd naar maatwerk voor betreffende gebruikers;
- aan al het gebruik binnen gemeentelijke maatschappelijke accommodaties dienen formele afspraken ten grondslag te liggen. Hiervoor wordt in dit uitvoeringsplan uitwerking gegeven aan te standaardiseren afspraken met betrekking tot de uitgifte van ruimten in verhuur en de daarbij behorende verdeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden;
- voor de welzijnsaccommodaties wordt een kostprijsgeoriënteerde tariefstructuur ontwikkeld (analoog aan de gemeentelijke tariefstructuur voor de sportsector) waarbinnen differentiatie wordt aangebracht naar maatschappelijk gebruik, (semi maatschappelijke gebruik) en commercieel gebruik. Hier wordt het gebruik van accommodaties door al dan niet gesubsidieerde (VVE) peuterspeelzalen, buitenschoolse opvang en kinderdagverblijven inclusief het gebruik van buitenruimte bij betrokken;
- afspraken met betrekking tot de relatie tussen de gemeente en speeltuinverenigingen worden eenduidig vastgelegd.

Bij het uitwerken van voornoemde acties worden ook de accommodaties die in beheer zijn bij Stichting Welzijn Rijswijk meegenomen.

Oplevering uitvoeringsplan 2013

5.5 Actiepunten en uitvoeringsplan cluster Kunst & Cultuur

Hoewel er uit de confrontatie tussen de generieke beleidskaders en de analyseresultaten voor de cluster Kunst&Cultuur geen aanvullend beleidskader nodig blijkt te zijn, is er wel sprake van een aantal uit te voeren actiepunten. Deze actiepunten komen voort uit de generieke beleidskaders die in deze Kadernota voor accommodatiebeleid zijn opgenomen.

Actiepunt 12 Uitplaatsing ateliers Landhuis De Voorde

Bestuurlijk is al besloten dat Landhuis De Voorde zal worden verkocht. In het Landhuis is een aantal kunstenaarsateliers gelegen. Deze worden uitgeplaatst naar andere gemeentelijke maatschappelijke accommodaties (De Smeltkroes en het schooltuinengebouw aan het Julialaantje).

Oplevering uitvoeringsplan uitplaatsing ateliers De Voorde *2011*

Actiepunt 13 Implementatie conclusies onderzoek Bibliotheek

Het optimale bereik en functioneren van de bibliotheek is onderzocht. In juni 2011 is aan de Raad voorgelegd tot verlaging van de subsidie te komen.

Implementatieplan conclusies onderzoek bibliotheek *september 2011*
Uitvoering implementatieplan *2013*

Actiepunt 14 Huisvesting Stichting Trias

De gemeentelijke accommodatie waarin de Stichting Trias is gehuisvest is dringend toe aan groot onderhoud. Momenteel is er sprake van een ruime accommodatie. Gelet op het gemeentelijk streven om kunst&culturele activiteiten ook dicht bij de wijk te brengen, vormen de te ontwikkelen brede scholen goede instrumenten om Trias-activiteiten in elk geval deels in aan te bieden. Daarnaast worden kansen gezien voor het intensiveren van medegebruik van de schouwburg. Beide kansen worden nader uitgewerkt en vervolgens gerelateerd aan de behoefte tot groot onderhoud van de bestaande Trias-accommodatie. Een afweging tussen herhuisvesting, renovatie of nieuwbouw dient te worden gemaakt om te bezien welke investering de beste duurzaamheidgaranties biedt.

Uitvoeringsplan huisvesting Stichting Trias *2015*

Actiepunt 15 Uitplaatsing RTV Rijswijk, Fotoclub en Foto- en videoclub

In relatie tot uitvoeringsplan herverdeling capaciteit welzijnsaccommodaties zal worden onderzocht welke mogelijkheden tot alternatieve huisvesting er bestaan voor RTV Rijswijk en de Fotoclubs. Deze organisaties zullen de huidige locatie aan de Spinetstraat 2 dienen te verlaten in verband met de realisatie van de brede school Muziekbuurt. Gestreefd wordt naar het bieden van een permanente oplossing.

Oplevering uitvoeringsplanuitplaatsing gebruikers Spinetstraat *2011 - 2012*

5.6 Actiepunten en uitvoeringsplan cluster Zorg

Het streven is om in iedere zone een multifunctioneel dienstencentrum aan te wijzen. Zo'n centrum hoeft echter niet noodzakelijkerwijs een gebouw te zijn dat in eigendom of beheer is van de gemeente. Wel zou dat dienstencentrum kunnen aansluiten bij de welzijnsaccommodaties. Dit streven vormt daarom een aandachtspunt en geen specifiek actiepunt,

Actiepunt 16 Onderzoek naar vervolg huisvesting CJG na 2013

Het CJG is tot en met 2013 gehuisvest aan de Karel Doormanlaan. Nader onderzocht zal worden waar en op welke wijze (eventueel in combinatie met welke andere functies) het CJG na 2013 gehuisvest wordt.

Oplevering uitvoeringsplan huisvesting CJG na 2013 *2013*

5.7 Actiepunt en uitvoeringsplan gecentraliseerde vastgoedorganisatie

In de Kadernota wordt expliciet uitgegaan van het scheiden van de vastgoedexploitatie en de functie-exploitatie. Voorts is gesteld dat de vastgoedexploitatie tot de gemeentelijke verantwoordelijkheid wordt gerekend. Onder vastgoedexploitatie wordt verstaan:

- het hebben van de juridische en economische eigendom;
- het in stand houden van dit eigendom;
- het in verhuur uitgeven van dit eigendom;
- het in dagelijks beheer hebben van dit eigendom.

Actiepunt 17 Centralisering gemeentelijke vastgoedexploitatie

In een **uitvoeringsplan centralisering gemeentelijke vastgoedexploitatie** zal uitwerking gegeven worden aan de volgende vragen:

- welke van deze taken kunnen worden ingebed in de bestaande gemeentelijke lijnorganisatie?
- Is het wenselijk om deze taken in te bedden in de bestaande gemeentelijke lijnorganisatie en wat zijn daarvan de consequenties in formatieve en financiële zin?
- Is het wenselijk om deze taken uit te besteden, welke mogelijkheden bestaan hier toe, wat is de meest passende mogelijkheid en wat zijn hiervan de formatieve en financiële consequenties?
- Is er daadwerkelijk sprake van een discrepantie tussen het streven van de gemeente naar multifunctioneel en medegebruik van maatschappelijk vastgoed en de gemeentelijke regelgeving met betrekking tot vergunningen en vanuit bestemmingsplannen? Indien dit het geval is op welke wijze kan deze discrepantie worden weggenomen?

Oplevering uitvoeringsplan *2013*

Rijswijk, augustus 2011

Spreidingsoverzicht basisscholen Bijlage I

Spreidingsoverzicht basisscholen Rijswijk, situatie januari 2011

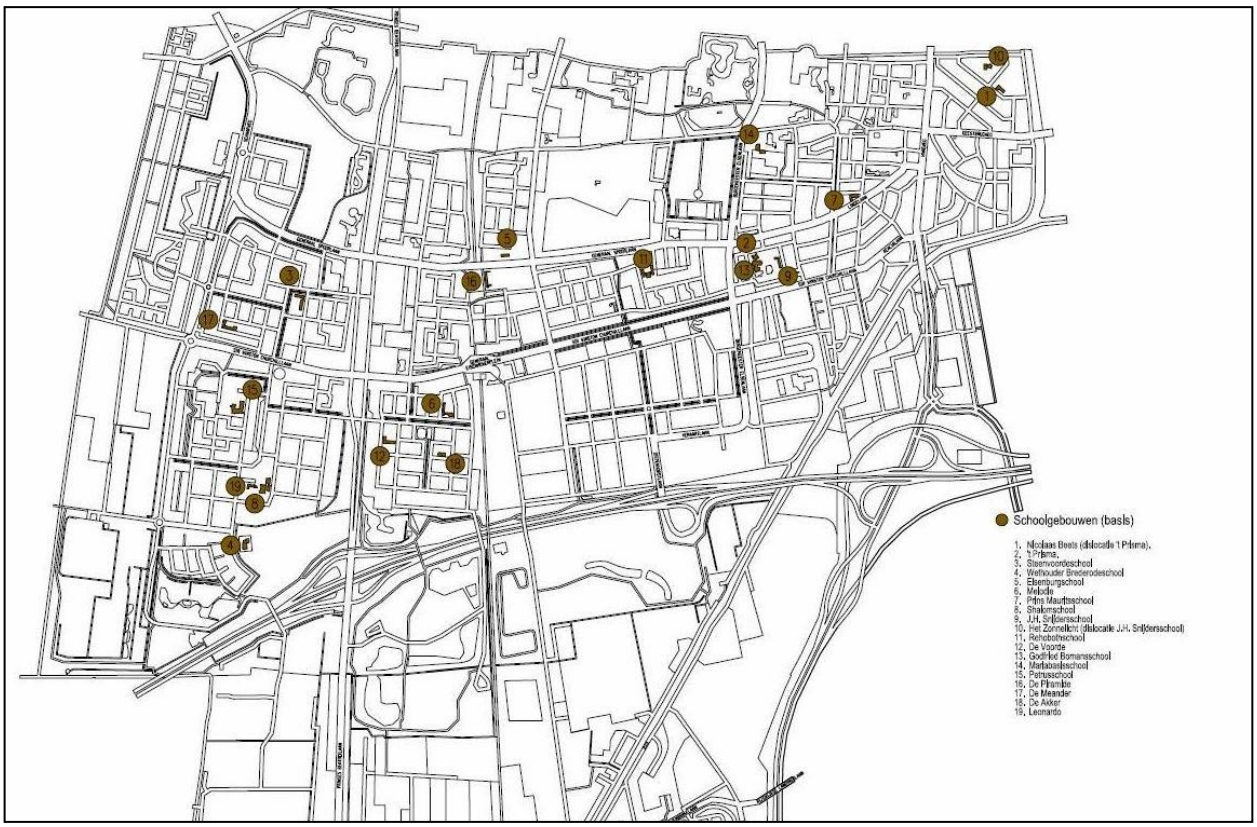

Spreidingsoverzicht voortgezet onderwijs Rijswijk, situatie januari 2011

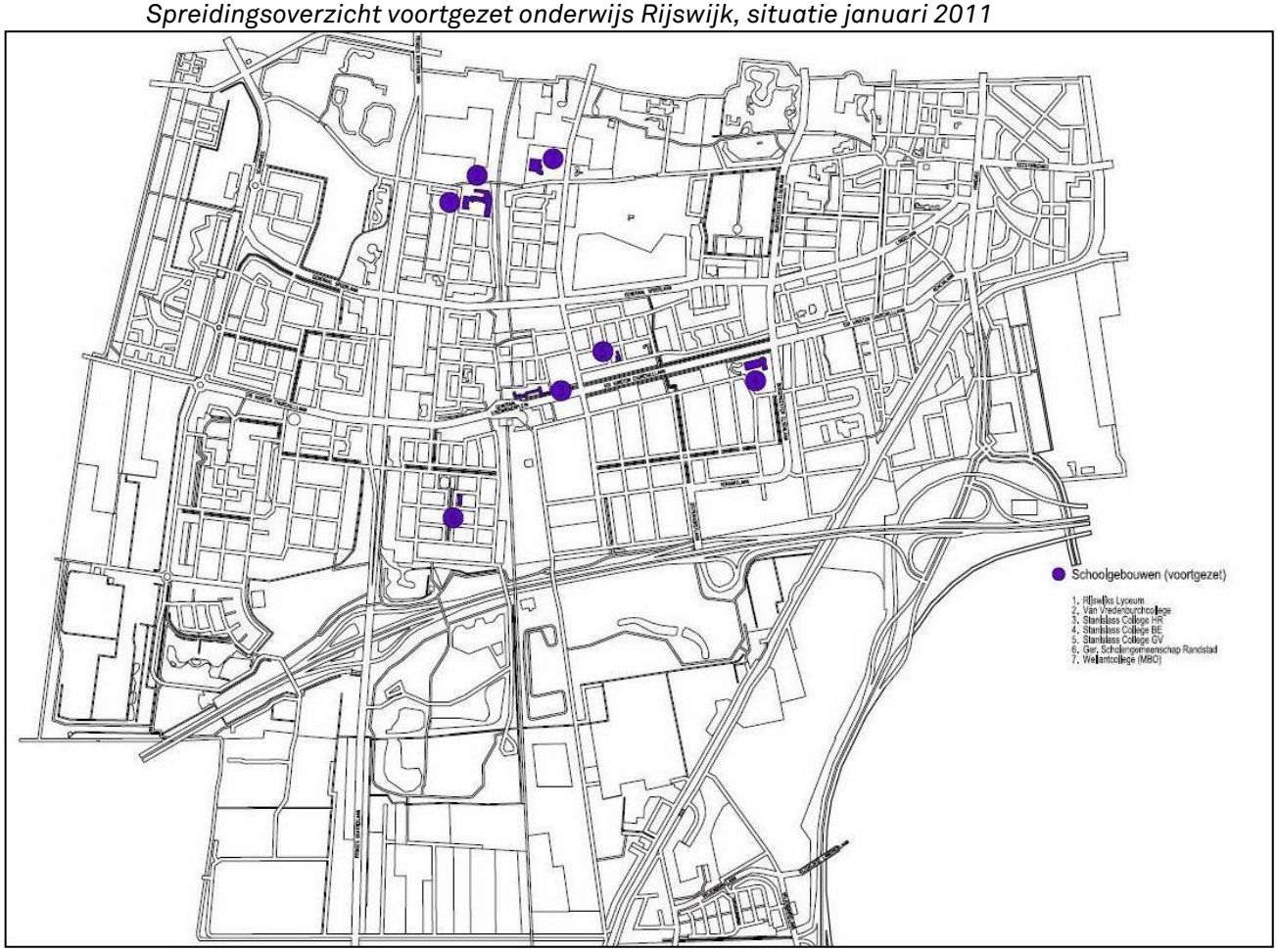

Spreidingsoverzicht kindercentra Rijswijk, situatie januari 2011

Spreidingsoverzicht sportaccommodaties Rijswijk, situatie januari 2011

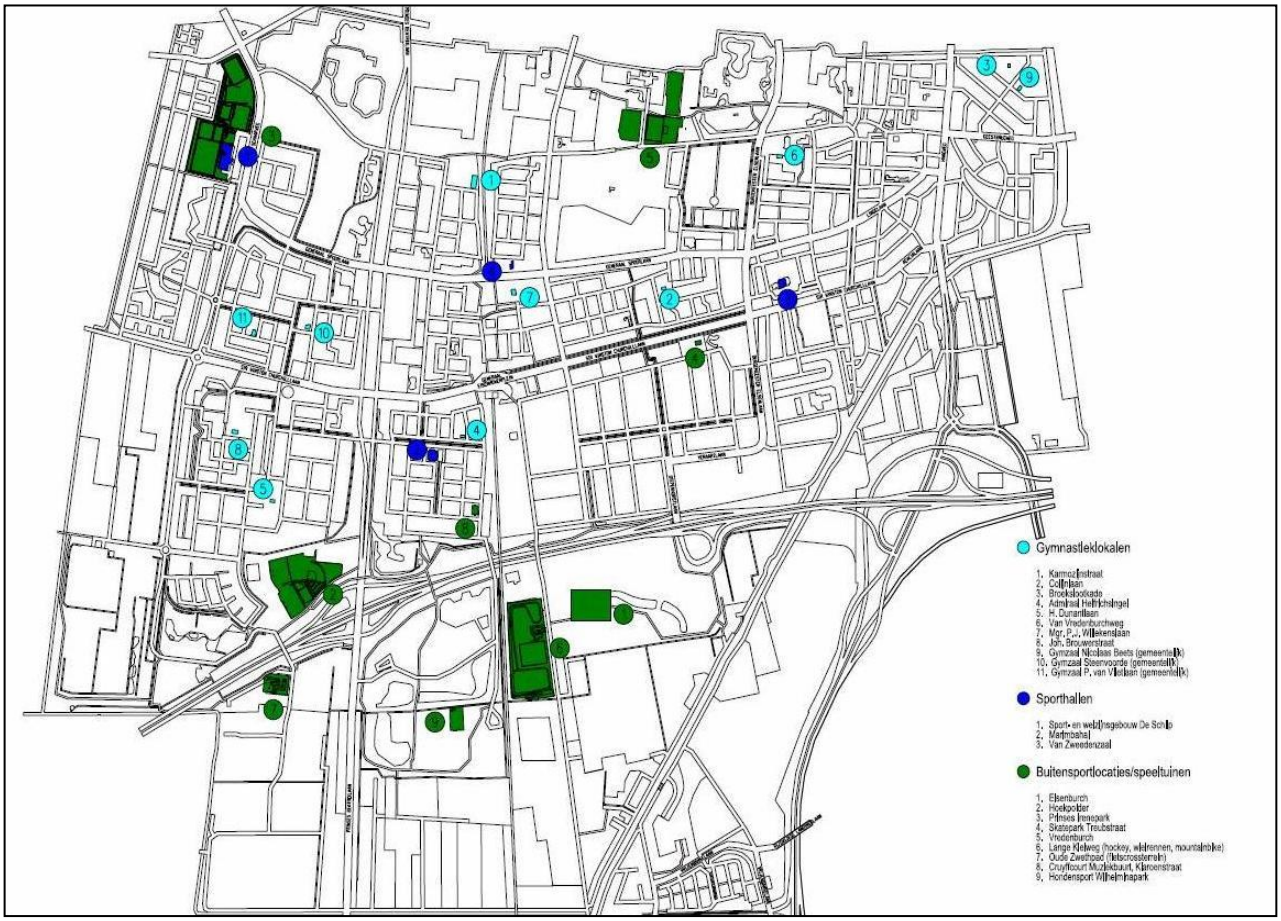

Spreidingsoverzicht kunst- en cultuuraccommodaties Rijswijk, situatie januari 2011

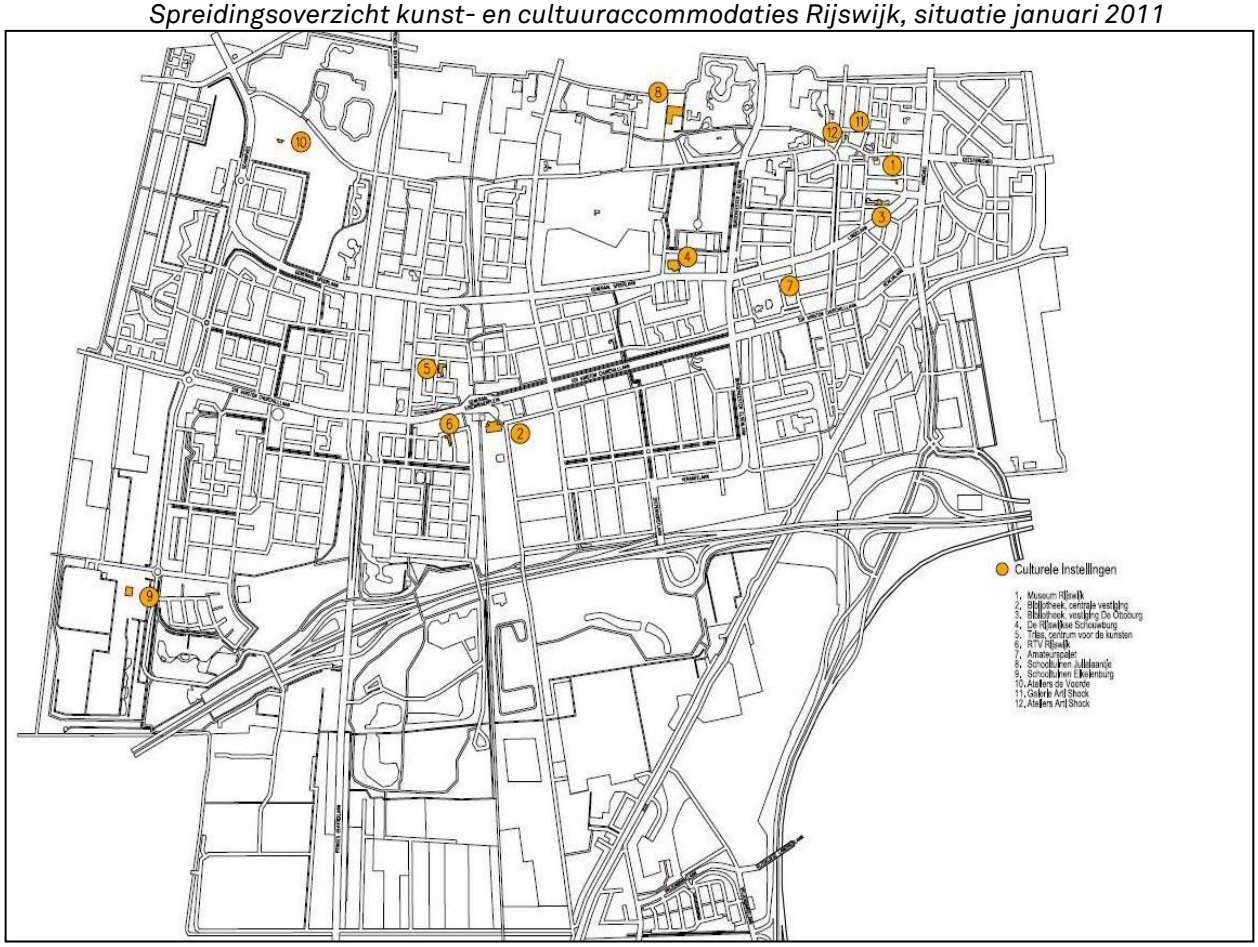
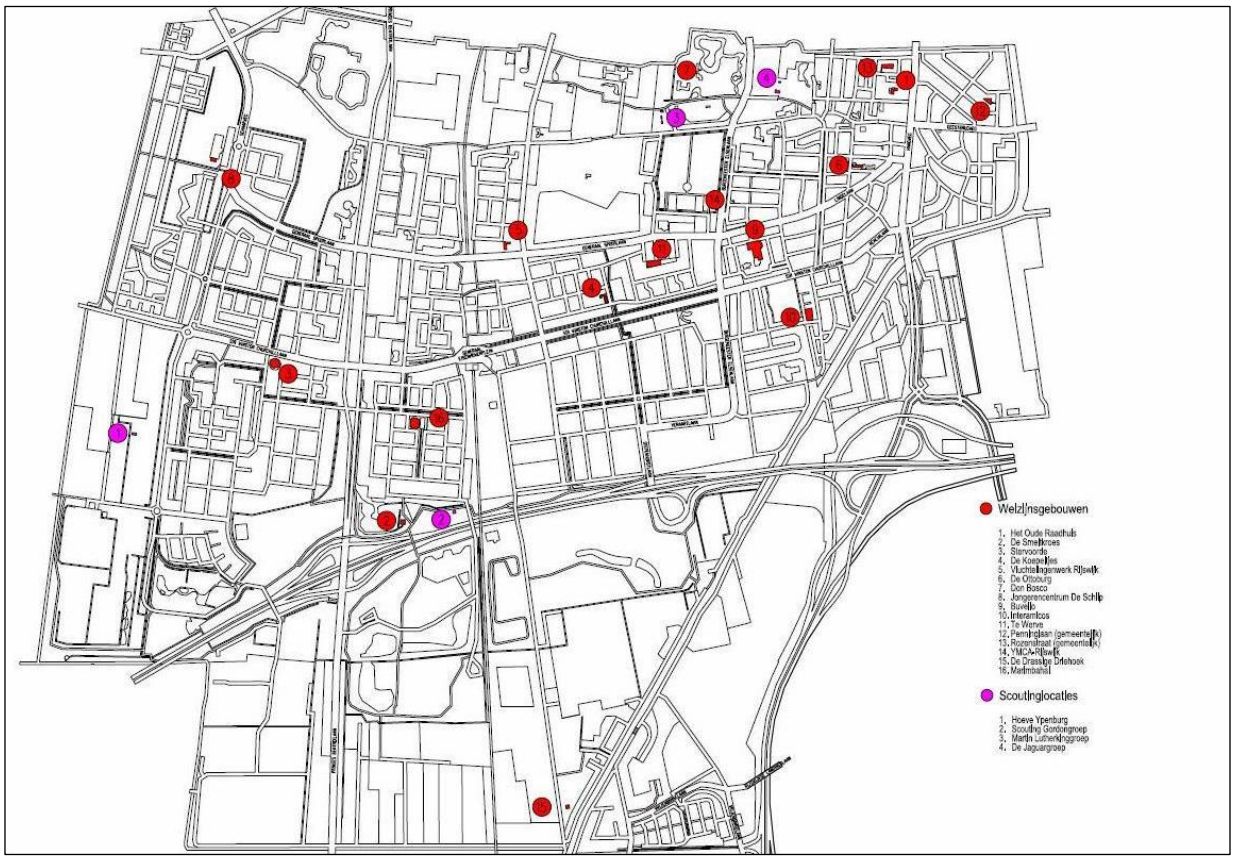
Spreidingsoverzicht welzijnsaccommodaties Rijswijk, situatie januari 2011